КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШОАТТА, 12 октябрь, 1968 шу. № 123 (4603). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхачу Советан, Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛЛУ 1923 ШЕРА ДУЬЙНА

ШЕРАГІА ЙОАРЖАЕ АТЕИСТИЧЕСКИ ПРОПАГАНДА

КПСС ЦК апрельски Пленума решенеш тІа белгалдаьккхад, хІинзарчу хьелашка идеологически болх къаьстта тоаби безаш хилар. Из ала доагІа атеистически пропаганда йоаржаярах а, хІана аьлча идеологически балха тІа лоархІаме моттиг дІалоаш цо.

Вай вахаро, хІара шера дегІаухача советски Іилмо, вай мехка коммунизм хьалъеча советски нaха доахача толамаша дешгара дента лакхбу къахьегамхой сакъестам, цар материалистически мировоззрени, тІехьашкайоах хІана а цхьаболча нахах дІахлииза йола дина уйлаш. Дине оалаш тед вай вахаро ше. Наха шоашта гучадувл цаI шоллагІчоа тІехьа дина гІулакхаш харц кулаш дІадувлила. ТІа-тІа дукхагІа хул тІехьадисача гІулакхий мукъ тІера чкесса, дикчара лаькъестараш.

Цхьабакъда, дина гІулакхаш ше-шеІа дІадарт ма дий, вына, сатийна Іе йиш яц. ХІара дешна бе беза кхха юкъе атеистически болх.

Из гІулакх дика кхета а деш, республика дукхача районашка кхетамца вІаштІехьаьаккхий атеистически пропаганда.

Цу хьакъехьа дикка опыт Іоаьй Шелковской, Сунженски районашкарча цхьайолча юххьанарча партийни комсомольски организацеша. Цар деия терко ю нaха юкъе атеистически пропаганда йоаржаяра. Цу балха шерра юкъоз юртара интеллигенц, Лекцеш, беседаш, докладаш, атеистически сайренаш санна йола формаш шерра йоаржаяй. Цул совгІа цу районашка кхетамца пайда ба Іилманна карагІдаьннарех документальни фильмаех.

Шелковской районе къаьстта дика вІаштІехьаьаккхаб культпросветучрежденешкара атеистически болх.

Атеистически пропаганда еча кердадар юкъеихахьара даим терко ю Шелжа района партийни организацеша. Дика вІаштІехьаьккхаб цига вІагІарча лекторей болх. Районе хІана болх беш я 880 цІагІара лектори. Из бола беш дукхагІа бараш кьехархой ба. Пхе сагах латт методически советаш. Цар четтаю шоай балха планаш. ХІара юрт екъ микрорайонашта. Цар дукхал юрт йоккхеи вІамнгаи хиларга хьежжа хул.

Парте райкомо дикка терко ю цІагІарча лекторей балха. КПСС райкома бюро каст-каста дувц лекторей балха дешаш.

Атеистически пропаганда еча карагІдийнна дикаларш кхы дукха а дувца йиш я, цхьабакъда белгалдеккла деза республикина ахьайолча районашка аз болх ледара латташ хилар.

Къаьстта дукха кхоачамбоацараш да цу дакъе Ачхой-Мартана, Урус-Мартана районашка. Цига дукхха аах чу а увзаш болх беш я мурдий тоабаш. Цар къайлагІа боаржабу дина хьахам, тайп-тайпара зуламе гІулакхаш леладу. Цу районашка нах мел бахача моттигашка боккъонца вІаштІехьаьккхабац атеистически болх. Цхьайолча моттигашка геттара кІезига еш лекцеш, беседаш.

Атеистически пропаганда еррига формаех бизза пайда эцаш Назрани районе а. Цига хІана а массанахьа вІашагІъехкаяц цІагІара лектореш. Опыто хьалъеккхад из форма вай хьалашка чІоагІа пайдане йолга, цхьабакъда, Назрани районе теркалдиа яз. Районе кІезига ба атеистически темаех лекцеш ешаш бола моттигера лектораш, ледара вІаштІехьаьаккхад дилах тешача хІара сагаца къаьст-къаьста болх белга.

Цу тайпара кхоачамбоацараш да кхыча районашка а. Кхы дІахо ла мегаргдац из гІулакх. Шенхашта тоабе беза атеистически болх. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я, атеистически пропаганда яра Іоаьча опытах кхетамца пайда а эцаш, болх вІаштІехьбаккха. Керттерлар да хІара сага дег тІа кхачар. Эттара тьалха теркалде деза беча балках тьахулар. Цунга хьежжа мара мах бе йиш яц чекхйоахача мероприятей. Атеистически балха шерра юкъеоза еза юртара интеллигенц. Къаьстта теркам тІабакхийта беза хІара юрта цІагІара лектореш вІашагІйоккхара.

Атеистически пропаганда еча чІоагІа лоархІаме да болх тоадаш боллаш йолча системах бар. Хьалхашка латта декхараш боккъонца белгаллаш ца хилча толам баргбац. Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка дина цІейно деззеча хана мара сихбаш атеистически болх. Атеистически балха тІа кампанейшина лелараж чІоагІа зе довлІ.

Доккхий декхараш хьалхашка латт «Знание» яхача общества организацешта а. Дукхагіа еша еза Іалама кхалленаш оцаш, Іилманна карагІдаьннараш хьагойташ йола лекцеш, нах мел бахача моттигашка шерра еша еза атеистически лекцеш. Уж хила еза моттигерча вахарца айхха бувзам болаш. ЛоархІаме да атеистически лекцеш ешаш дукхагІбараш районашкара, юрташкара лектораш хилар. Цу балха юкъеоза беза кхаьнах а. Теркалде дезаш да е тайпа гІулакх а. Атеистически пропагандо цхьайолча моттигашка шерра чулацаш динех тешаш бола нах. Лекцешка ладувгІараш дукхагІча дакъе атеисташ чул. ГІулакх латт хІара сага атеистически кхетам баларех.

Даим терко е еза лекцей кІейни кулоацам кІоарга хилийтара. Лекторийи пропагандистийи методически гоавал лакхьара. Каст-каста вІашагІъекха еза цу хьакъехьа семинараш. Лектораш, докладчикаш, пропагандисташ кийчбара пайда эца беза партийни просвещене а. Нохч-ГІалгІай книжни издательство дукхагІа арахеца деза популярни атеистически литература.

Къахьегамхошта атеистически кхетам лучаа кьнара дакъа лаца декхарийла я культпросветучрежденеш. Лекцеш, докладаш, беседаш яра совгІа, дукхха нах чу а озаш вІашагІъехка еза атеистически сайренаш, диспуташ. Наха хьалхашка къамелаш де деза Іилман болхлоша, кийтъе еза тьастаркаш, дукхагІа гойта деза Іилман-популярни фильмаш.

Атеистически балха тІа хьалха латташ хила беза юрташкара кьехархой. Царна дукха хІама карагІдаргда, болх кхетамца вІаштІехьбоаккхе.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я нaха юкъе атеистически пропаганда шерагІа йоаржае, цу балха кулгалделга нІанкаштта тоаде.

Материалистически мировоззрени нах хьалкхебар, дина хьехамца цар машар хургбоаца гІулакх вІаштІехьалиннар — Іалаьмате бехктокхаме декхар да. Из кхоачашдаро гІо дергда КПСС XXIII-ча съезда дІатеннеш толамца кхоачашдара, коммунизм хьалъеча керда маттайлан ялара вай мехка лоаттайейа хьакъене къахьегамхой хьнар айде.

Казанера В. И. Ленина ЦІа-Музей. Соьлкера цІаненачул тІехьагІа 1888-ча шера октябрь бетта денз 1889-ча шера 15-ча малга кхаччалца цу цІагІа ший дезалца ваьхав Владимир Ильич Ленин.

ТАСС фотохроника.

ТАХАН ХЬАЛХА МАЛАГІА ЛАТТ

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТО 1968 ШЕРА ИИС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ

	ПГІ АССР	КъБС XI АССР	ЧІАССР	Даг. АССР
Продукцена реализаци яра боарама план кхоачашъяр	101,3	102,5	104	100,6
1967 шера 9 беттаца ийсбича реализаце боарам лакдбалар	110,4	113,6	110	113,3
1967 шера 9 беттаца ийсбича къахьегама оасарле лакхъялар	104,1	106,1	100	106,1
Еррига предприятеш	179	180	144	223
Царех 1968 шера 9 бетта план продукцена реализаци яра боарама кхоачашъяьйи	31	31	34	54
Планированеи экономически стимулированеи керрача система тІа яьха еррига предприятеш	74	85	78	107
Царех: 1968 шера 9 бетта план продукцена реализаци яра боарама кхоачашъяьяц	12	15	10	16

Болх дІаболабир теоретически семинара

Совхан НПСС обкома политически просвещене ЦІагІа шиі болх дІаболабир министерствай, ведомствай кулгалхой, партийни сетении бенхаьй В. И. Ленина произведенеш Іомара йолча шин шерарча теоретически семинара.

Семинар хьайийкар НПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара мел. С. С. Апряткина.

«Империализм капитализма лакхагІара агІа дй» яха В. И. Ленина книжа хІамара лакхая доклад йийкар мел. А. И. Демидинас.

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

СИЙЛЕН ДЕКХАР

В. И. Ленин вав 100 шу дузача денна хетадаь къахьегама толамаш доахаш ба-вай республика къахьегамхой. Цу цІейна хетадьача совгІата юкъе дакъа лоацаш хозараш боххой ба Ленина орденаш енна.

Из деза совгІат, Ленина орден, енначарех ва со а. Ала йиш яц аз сона дукхьала аз хьийгача къах енний — аьнна — звеной, бригада членаша, царца аз а хьийгача къах енний из.

Итт шу да со тхоай совхозе болх бен вала. Атта хьал хилар боахьмга со указа веача 1958 шера. Совхоз хІаьтта вІашагІъехла мара яцар, шараш дукха дар: машинаш, тракторащ, специалисташ, дукха кхьдар. Сона «ДТ-54» яха трактор елар. Трактор а аьна цех ала-хала дар: массехк дийнахьа болх бича юха тоае езаш хулар из. Цаьевой сотхалаш карагІхапар, дукхагІа нахаш къаьнача трактарех хьалха е токари станока тІа хьае езаш хулар, дале а боахамш болх дикка дІабодар. Массаболча механизатораша шоай низ кхо па беш тоайора шоай агрегаташ.

Кхьа шера болх бича, 1961 шера совхоза дирекце механизированни звенона кулгалде тІаднийер сона. Хьалха сай цхьаь трактора гІулакх дича воалар, хІинз уж массехк я, уж еррига болх бергбоаш вІаштІехьаха, механизаторий хьаштахка хьа [illegible].

Хала дале а, цу гІулакхех со доархІаьора. Массаболча звеной членаша шоай хур дора сона новкъостала.

Дика хилазар хьалхарча шераша хьувкьам. Удобренеш яцар, хІаьта агротехника яхар фуд хоаш-м совхозе негаль саг хилацар, цудухьа звенона тІачІоагІьвьча 200 гектаро хІаране 24 центнер хьажкІа мара ялацар. Миттта дІако даха йиш болаш дацар гІулакх. Кхьдолча баханамна хІара гектара тІара 24—25 центнер кІа чуоадача тха хьажкІа а тиадар нах. Цудухьа деш лелар звеной членаша хьажкІай хьувкьам лакхбе. Цу гІулакха ларьхІа лаьтта тоаш болаш кІоарга аха а аьха удобренеш тайса кийчдир оаха. Дийнахьи буси кхай тІара дІабаланар механизатораш. ХІанз-хІанз хьатІаергьа ераш, яхаш лелаш хулар уж кхай тІа гІолла.

ХьажкІа хьатІамьча оаха хьийга кьа зехьа доаргдоапнига хайра тхозе — бІарг белаш хозеи дикеи яр из. Механизатораша леацдача хава нийсхьир уж, оасар дар.

Гуйре хьатІаеча доаргдоапнига дар кха — хьалихоадамь хулг хьал со кхоачам лакха, гІадамех пхий — йиъ хьажкІа боалаш яр уж.

Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 37—40 центнер хулаш бар чубеча хьувкьам. — Из дар 1963 шера...

Ха дІайодар, хІаьта лакхлора доаяа толамаш а. Тхона эттара чІагІагІа ІатІкьаш хилар 1965 шу. Салоі Іам хІар фуд па хоаш болх бора звеной членаша. Цу шера хІара гектара тІара 54 центнер цІена хьажкІа чуера оаха! Волхане а районе а республике а ца хилла чІамо дар из. Цу шера 24 декабре делар сона деза совгІат — Ленина орден — шортох лаччахьалхенож лакха нах бар аз бахча балха.

Хоаш да уйлув воаллаче мо мара, из фу деш ва а хьожаш мара наха болх ца белга. Цудухьа хоаро сона, са звеной членаш сога хьежаргболга. Массаза а парел тІех болх бе хьожар со. Лаьтта оахача парел совгІа аз цхьа гектар ахьача сона тІахьаххе гІертар уж. ХІаьта ииттта хулар кхыдола балхаш деш а. Иштта. тха звеной члений цхьоагІо хилараах денгара денга лакхлора тха толамаш.

Къахьегама совгІат кийчду оаха В. И. Ленин вав 100 шу дузача денна. Тха бригадо (хІанз бригада кулгалдеш ва со) чуяха езаш 500 гектар хьажкІа я. ХІара гектара тІара пхьаза 25 центнер яхха еза тха.

Бакьда, тха шиі план кхоачашъе безам болаш да. Из тхона карагІдаргда, хІана аьча дика гІулакх деш йийнай оаха из дІа, хІаьта ииттта дика хьалхлелай. Из да тха совгІат.

Б. МАТАЕВ,
Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза цхьоалагІча отделене № 2 йолча бригада бригадир.

КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТ КИЙЧДУ

Грознески машиналаьша отделене предприятей комсомольски организацешта юкъе дикагІа лаархІачарех я Грознески локомотивни депо комсомольски организаци. Цхьа довал санна барттайна къахьеги я из шоай цІейна дьалларча ухх дейошка. ХІара комсомольца дика деза шийна хьалханка латта декхараш, уж тьнар кхо ца деш толамна кхоачаш а ху цо.

Дукха да комсомольций коллектива карагІдийнна дикадараш. Цхьа бутт дІабахийтабоа кар бетта план кхоачаш ца оа. Иштточа лакхача къахьегама толамашца кьъадоагІа уж комсомола 50 шу дузача денна. ХІара енлагІа, кормаш тІеткхоачаш а еш, хьнара къахьет комсомольцаша Катаев Махьмуда, Кресько Александра, Колцов Александра, Потемкин Генаде, Стронов Витале, кхы дукхачар.

Шоай цІей сийна производствени заданеш тІехкхоачашъярал совгІа хІара комсомольцо бІаь килограмм металлолом гулдергдолаш социалистически декхараш тІа а нийна, цу гІулакха тІахьийхай кхыча предприятей комсомольски организацеш.

Г. АНОХОВ.

ЦАР ДОШ ЧІОАГІА ДА

Къахьегамхой хьештам дІаза кхоачашдора цІакхха па кхьноча хьисане хьнар айдена къахьет коллектива кхоалагІча шера Грознески консервни завода болхлоша. Бадени продукци арахецара 9 бетта план 107,5 процент кхоачашъяьй цар. ПланагІа лаьрхІачул совгІа арахийца продукци 480 эзар сома мехьа я. Завода коллективо арахеца консерваш, компот, варенье, кхьйола продукци чІоагІа хоттташ дІанцаш я. Цудухьа вІаштІехьаьалиах цуш планал совгІа 205 эзар сома мехьа продукцена реализаци е. Къаьстта дика къахьет Завиева Валентинас, Мисирханов Хьасана кулгалдеча сомийн консервни мехий коллективаша.

Н. ПРОКОПЕНКО,
Грознески консервни завода планови отдела экономист.

ЛаьрхІачул дикка тІех

Лакхача къахьегама толамашца накъайоагІа ВЛКСМ 50 шу дузача денна Грознески кондитерски фабрика коллектив. Планал совгІа 47 эзар сома мехьа продукци ара а хецаш чакхбаьккхар цо ийс бутт, хІаьта планаца лаархІачул совгІа арахийцар 12,4 тонн кондитерски наделеш. Укх бетта чотах дІаяхьийта кийча продукци 15 эзар сом мах болаш я. Укх бетта а лохкалийтаь уж къахьегама толамаш. Бетта план 103—105 процент кхоачашъеш хьайоагІа фабрика коллектив. Социалистически яхье хьалха латт цига мастер Яхиева Ольгас кулгалдеча карамельни участка коллектив.

Б. МОСТОЕВ.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

1968 ШЕРА 9 БЕТТА ПЛАН РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯРА ИТОГАШ

В. И. Ленина бІаь шу дузача денна сийленна лекьабалара ленински къахьегама вахте а этта, Нохч-ГІалгІайчен промышленноста болхлоша кхоаьа хьалха кхоачашъяьй продукцена реализаци ярен керттера надеиеш арахецарен ийс бетта план.

1968-ча шера ийс бетта продукцена реализаци яра план республика промышленносто 101,3 процент кхоачашъяьй. Цадахача шера ийс бетта дІахьийтача кийчача продукцея 10,4 процент дукхагІа я укх шера цу мехьа реализаци ей продукци.

Промышленноста цхьадолча доакъоша реализаци ей продукци кхы дукхагІа я: нехкхаьтта промышленносте — 19 процент, нехкаьтта чакхдоахача промышленносте — бархІ процент, газови промышленносте — 17 процент, электроэнерги теплоэнерги 6 процент дукхагІа, химически промышленносте — 7 процент, машинаш ечеи металлообработка ечеи вормышленносте — 20 процент, гІишлош материалаш арахецача промышленносте 5 процент дукхагІа, хІигача промышленносте 15 процент дукхагІа.

Укх шера цхьоалагІча октябрга кхоачаш планированеи экономически стимулированеи керрача системах болх беш я республикера 74 промышленни предприяти. Еррига арахецача промышленни продукцех цар ду 85 процент.

Соахка ийс бетта реализаци яьча продукцея укх шера цу юкъа дІахьийта кийча продукци 11,4 процент дукхагІа я.

Предприятеша продукцена реализаци яра план кхоачашъяьра продукци хьаьра тешпаш дегІаахаэи хьагойт укх даннеша:

	1968-ча шера 9 бетта план кхоачашъяра процентаца	1968-ча шера ийс бутт 1967-ча шера ийс беттаца нийсбеча процентаца
«Грознефть» объединени	102	118
«Грознефтехимзаводы» объединени	102	107
Карабулакски газобензинови завод	105	120
«Красный молот» завод	99,8	108
«Электроприбор» завод	106	166
«Пишмаш» завод	97	110
«Электроинструмент» завод	98	142
«Трансмаш» завод	96	108
Медное инструментальни завод	94	120
Грознески ремонтно-механически завод	101	111
Электромеханически завод	101	107
«ГАРО» завод	98	107
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	102	108
«Терек» мебельно-хьун хІамаш ю фабрика	101	110
Швейно - производственни объединени	102	112
Консервни промышленноста трест	100	114
ГІишлош материалий промышленноста управлени	95	107
Кхачан промышленноста министерство	104	99,6
Моттигерча промышленноста министерство	108	121
Бытови гІулакхаш дара Министерство	103	110
Доагора промышленноста управлени	101	165

Еррига республике продукцена реализаци яра план тІехкхоачашъяьяне а кхьайолча предприятеша гаьнна пайда цІацабац шоай производствени мощностехи резервашки.

Балат доаладара, нехкаьтта аппаратура, насосаш, тракторни прицепаш, гІишлош ю кирпичк, ткоз тІа юла кирпичк, аьшкабетона наделени конструкцеш арахецара, гІишлош хьалъеча дІайола хьу, хера хьехха хьу, кондитерски наделеш, хула, машаьтта лакхкара ийс бетта план кхоачашъяьяц.

Производствени фондех бизза пайда эцарах, керда техника производствена юкъехьехьарах, технологи производствон эргальякка тоаярах, рационализаторски изобретательски болх дика вІаштІехьбаккхарах ийс бетта къахьегама оасарле 4,1 процент лакхъенний дІалахача шера цу мехьа хинначух, планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьнна болх беча предприятешка къахьегама оасарле 7 процент лакхъенний.

Промышленни продукце керттера тайпаш арахецар хьахьовх укх даннеша:

	1968-ча шера ийс бетта хьаьь продукци	1968-ча шера ийс бетта продукци 1967-ча шера ийс беттаца нийсбеча процентаца
Нехкаьтта — эзар тонн	11899	119
Газ — миллионаш кубически метраш	1833	118
Электроэнерги — миллион киловатт-сахьат	2173	113
Нехкаьтта аппаратура эзар тонн	12,8	103
Насосаш	824	113
ТІоанаш гидро лелхийта агрегаташ	45	92
Скважинаш карзерадра лаьрхІа агрегаташ —	384	107
Тракторни прицепаш	5152	112
Шуьшаш юла машинаш	97	88
Электрографически машинаш	316	2,5-зза
Трансформаторни подстанцеш	711	114
Етта кирпичк (цхьоашца ераш йоацаш) миллион	121,6	103
Ткоз тІа юла кирпичк —эзар квадратни метр	130	104
КІира — эзар тонн	20	100
ВІашагІхетта аьшкабетони конструкцеши оатхалаш—эзар кубически метр	89,7	96

(Яьстдаьлар 3-ча агІо тІа).

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ОЛИМПИЙСКИ КОМИТЕТА ЧЛЕНАШКА, МЕКСИКАНСКИ ОРГАНИЗАЦИОННИ КОМИТЕТАГА, XIX ОЛИМПИЙСКИ ЛОВЗАРАШКА ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

Дег чура даккъала буш аз XIX-гІа ахканара Олимпийски ловзараш вІаштІехьадаьхарашн царна юкъе дакъа лоаца беррига а пхе континента гІорбаьнна бола спортсменаш.

СССР-а правительства, дерригача советски халкъо XIX-гІа Олимпийски ловзарех лерхІ вай планета кьначa тІехьа лехаре кула лоархІам бола событи. Спортсмений деррига дунен форум лаьрхІа я машара, прогресса, демократе дукха кагирхой доттагІал, цар вІаши леладу гІулакхаш, уж кхотабалар чІоагІдара новкъостал де.

Цу гІулакха шоай низ кхо ма белаш, теза доттагІий, хІана аьлча иоттача хьалашка мара спорт хІара кьонача гагага кхоачаргйолаш хила йиш яц тІама кхьллара шун низ, хьнар, таланташ дІаяхийтара йоа шерра карагІате кхоачартьяц.

Вай дах халкъаш кортамукъеи паз долаш хиларо беррига дот цІена долча наьзгаро машар бацьан бола бехктокхам лакхбелга, реакцена, тІемашта, къела, низ-Іоткъам бара духьал лоаттабеча къовсамъ уж дІахо а оарцагІбоахилтеи кхотабеле дІадехача хана.

Олимпийски ловзара девиз а «ЧехкагІа, лакхагІа, чІоагІагІа». яхаш — цо кІаьта хьаьвахх прогрессага йола даиман йолаш хьайоагІа адамий уйла. Доазув доацаш я сага духовни физически тоонаш. Цунна тешал деш да Іилманеи техникаеи карагІдаьнна дола Іалаьмате доккхий хІамаш, из дуьц керлача дикача спортивни рекордаша а.

Советски правительства боккха лоархІам бу мехка физически культура дегІайоалаяра, массита нахьъостал а ду советски наьха, къаьстта кагирхой, спортаца йолча занятей хьашташ кхоачашдара. Тхона дагалаттар да сага личность массе а оагІорахьареи гармонически дегІайоалара мел эшар дар.

Оаха боккха мах бу хьашана дина йолча Мехико Олимпийски яхьаш толамна дІахьара чу хьалаш вай дивеэа хьадаь йолча организационни комитета балха, боагІаш бола хан а бу дунен спортивни болам дегІайоалабара шнигара доагІа дакъа лелачна Мексика а.

Уйлаш вІаши кхетаяра, дІахо халкъашта юкъера доттагІалле машара чІоагІдара гІулакх деш хилла Олимпийски ловзараш.

ХІара олимпийца керда толамаш дахара а спортивни хІамаш шийна карагІдалара а праз хилар лов со-на.

А. КОСЫГИН,
СССР Министрий Совета Председатель.

ВЛКСМ 50 шу дизарга

ТЕШАМЕ ГIОНЧА

Района къахьегархоший къаьстина кагирхошта, коммунистически кхетам балара районни партийни организацена доккха новкъостал ду комсомола райкомой юкъханцарча комсомольски организацешци. Парте райкомо даим лостам тед комсомола балха, практически новкъостал ду цуьна. КПСС райкома бюрошкахь пленумашкахь дуьйцу кагирхошта кхетам балара лоархIаме доладешан. Ленински комсомола 50 шуи сийлахь-воккха Ленин вина дийнахьа дезд 100 шуи дизара цахьайодаш комсомоле цхьа-дола толамаш даьхад ший балха тIа — укх шера 8 бетта комсомоле дIа-чуийцав 168 саг, соахьа цу ханнал-ца 90 саг а ца ийцача мотте. Района 54 юкъьанцарча комсомольски организанеца 1560 член ва.

Кагирхошех мехкарийн доккха дакъа лоац районо 1968 шера тIайийца социалистически дехкараш кхоачашдеча; районе вIашагIъелла а болх беш а я 2130 гектар лаьтта лелашй йола 11 комсомольско-кагирхой звено. Къахьегаме дика толамаш доах Угурчиев IамархIана, Шанхоев Мовсара, Мальсигов Осмина, кхыча комсомольско-кагирхой звенонша. Доккхий толамаш даьхад «40 лет Октября» яхача совхоза къанача доярка, ВЛКСМ райкома члена Цаурбекова Зинас. Цо В. И. Ленин вьача дийнахьа дезд 100 шуи комсомола 50 шуи дизара сийна къахьегама вахте а этта районе пIи хеаа дукхха доардаш тIехьабитаб шура аьккара, шера илан хIаннле а тIехкхочаьшьмй Зинас. Ер шу чакхдалалехьа кхы тIа а хIара IаттаIара 800—900 килограмм шура аккха а сий долча 3-ча моттигара 2-ча моттиге кхача а дош деннад цо. Шура аккхара Барахоева Лемкайца шийца къовсалла дерхI Зинас хьатIадоагIача шера.

Болгалдаккха деза вайнаьха мехкарий Ленински комсомоле тIа-тIа дукхагIа ухаш хилар. Нагахьа санна 10 шу хьалхагIа районни комсомольски организаце уж пIелгашца дагар-бу[illegible] балар мара [illegible] хIанз шийца 800 йоагIа вайн. ВЛКСМ райкома нагахьа бюро дIайодац гIалгIай [illegible] комсомольски организацей кахьлар да мехкарийн кхалнахи общественно[illegible] цайдана болча къахьегама фабрикашкар, къаьстта цуж болхлой класса мугIарашта юкъедаргара «Электроинструмент» завода 1040 сагах лаьттача коллективана 400 совгIа кхалсаг я, хIаьта цу даькъе дукха ба коммунисташи комсомолкаши бодаш.

Укх деннашка комсомольски организаце мугIарашта кьвера КПСС члений кандидаталла хьачуийцай къона болхло Горчханова Роза. Парте дIачуэцача хана КПСС района бюро членаша балхах, общественни гIулакхех, дунен халкъашта юкъерча тIулакхех лаьца шийта даьча хаттарашта бIубенна жоп телар Розас.

Дукха ха йоанцаш комсомола мугIарашка дIачуийцар кхы а массехк вайнаьха йоI. Царна юкъе я Назрановски фабрикера чухнахьа дуьхаду пазата баркъаш тега Нальгиева Марем, «Назрановский» совхоза доярка Озиева Люба. Цар къахьегаме доккхий толамаш лахарна, шоай коллективай общественни вахаре хьинаре дакъа лацарца саъергъя комсомольски юбилей. Цар хьинар на кхадем къа е хьег, сакъердие са а доI.

«Ленински комсомола 50 шу дизаре цIерагIа коллектива» яха пIи тиллийта боккъо аккхар духьа лелаеча яхьа юкъелхай 450 саг юкъевоагIаш йола 19 комсомольско-кагирхой звенои бригаден. Юкхьанцарча партийни организацей кулгалца массе тайнара болх бу комсомольски организацена кагирхой идейно-политически, общеобразовательни, культурни боарам лакхбара. Комсомольски политически дешара сера дешаш ва комсомольцех кагирхошки 2187 саг. Цу дешаре 200 гаргга тIалгIай йоI юкъе а йолаш болу[illegible] мара [illegible] ца[illegible] хурга 410 саг.

Комсомола района шIалакхьа[illegible] ца, [illegible] а 11 сагах дитта тIеца ветераний совет. Ерригача юкхьанцарча комсомольски организацешка дийцаш «Массана а тIеха гIулакх де деттаргIа» хилара доза керда лайон. Дерригача хIалкъа раьза хинча тIайийцах из. Дукха хIама даьд из кхоачашдара — районсновматаца, райспортсоветаца, ДОСААФ-ара цхьана ВЛКСМ райкома вIаштIехьаьхай Советски Эсхара мугIарашта гIулакх де кагирхой кийчбергбола мероприятеш. «Царех цхьаерам хIаннле а кхоачашдьей — лакхьенна спортсмений - разряднинкий процент, цар общеобразовательни боарам. Шин дийнахьа поход лай Назрани района тIемен къахьеганин сийлен моттигашка гIадла. Поход йолаенача хьалхарча дийнахьа доагIача тайнара сий дешо безбеши хьайийлар Советски Iадан бIудан долаш Долакха-Юрта хьаттача тIем тIа байнача турпалашта егIа обелиск.

Кагирхошта патриотически кхетам балара даькъе дукха болх бу комсомольски организаце секретарь Ботиев керте латтача юртбоахама техникума комсомола комитето. Техникума комсомольцана походий, спортивни кхьий дневникаш леладу, стендаш, альбомаш уиттаду, шоай техникума истори язду.

Района комсомольски организаце балха тIа хIане а дукха я къаьстаенза йиса кагирхошта кхетам балара проблемаш, кхоачамбоацараш, цхьабакъда, пор шоай дерриге ницаш тIадахийтад уж дIадахара, бола тоабора.

Шеко яц, комсомола 50 шу дизарен В. И. Ленин ваьча дийнахьа дезд 100 шу дизарен сийлахьча юбилейшта района къахьеганхой кхувш йоа[illegible] тIехьенний коммунистически кхетам балара даькъе шы а дикагIа толамаш лахарца шалагIорахдарах.

А. ТУТАЕВ,
КПСС Назрани района секретарь.

ГОВЗАНЧ

Ший дийтта шу дакъе доза къахьегаш ва Гензаев Хьамида Мовлди. Юкхьанца балха вахар ва Казахстане Стахановна цIерагIча колхозе. Массехк шера прицепщик, комбайнёр хилар. Механизаторашна зувра болата «говрашта новраш» тахка лелача шийла боккагIа болча новкъостех хьогаш бIарахьежа хIаьнк. Каст-каста гора ва даьттана бIеддаь баркъаш делаш, бе фенташ, дIоагIаш доахкаш. КIаьдоалар холапар кхувш воагIача Мовлдена тракторашта тоден боахкача трактористанта новкъостал дел.

ХьатIаеттар дукхача хана дагальлар кхоачашхула из. Яхкайтта шу дьвина эIамига саг доаллахарча МТС деша валийтар колхоза правлене.

АргIанара занятеш чакхъяьлча ший новкъостий совна чувзла сиха хиллар из. Дукха хаттараш хулар, цхьалар дика на кхеташ кислора, на санна долча хIаман кулг лостанйй дIадоладарех вацар Мовлди. Хьехархошца къоастадора цо ше ца кхийттар. ХIаьта цар, Мовлдех дика механизатор хургхилар кхетадеш, саббаре, кхетаргволча дошашца дIадувцар из духтIаволла бзам бар. Механика кьайлеваш, машина «дог» [illegible].

Хургболча трактористашта шийна хоара йоккха опыта дIайоазийта гIерташ хиина МТС-а кувсий хьелар хо воккха специалист Комаев хIанз кийчаьча дешацца хьехаву Генезова.

Механизатора специальность дика Iомаль колхозе юхавера къона трактористе. Цхьабакъда, балха опыт дукхача йоцаша бола бача мара хилайр. Техника боча лелаш цо, цуха дика хьеж. ХIаьта экономи, кхоавеш агрегат лелаяр — къахьегама оасарае лакхьара стимулех цаI, тIакхха из хIара механизатора кертера лелхар да. Болх бе валавелча колхоза дикагIболча механизаторел тIехьа па ниса гIертап къахьегар цо. Царгара Iомалора, опыт хьлацар. Пар говзала къайленашта духтIаелала гIертар.

ДIаухар шераш. Хьамида Мовлди Нохч-ГIалгIайче кIаера. «Старо-юртовский» кеа тIара оаллазараш лелаДича совхозе «Беларусь» яхача трактора тIа хайра. Кастта юрта из дика механизатор хилярах лувца бьлар. «Коммунистически къахьегама ударник» яха удостоверени делар цунна. Дукха а везам вунцар из новкъостацна. ТIагIертта къахьегаро, ший бол дика кхоачамбеш хилар, новкъоста массахана новкъостал де кийча хилар айдир цун сий. Цо бокъа оахан тIа йовкьиш йисац. Техника дика лелар, лаьтта лелаяр кУльтура лакка хилар, шийна тIахиила гIулакх тешаме кхоачашдар куп дикагIбола оамал я. Цудукха тайннай цунна дукха Сийлен грамоташ. Гаьнна дIахезай опыт йолча трактористана цIи. Районе оахан дерашта юкъе хьалхара моттиг лькар цо. Механизаторий-оахам дерий республикански конкурсе тIехина оахан дир, шалагIа моттиг а йоаккхаш. Цу хьесе оахан дош лакхара хьехаманаш гойтарах юртбоахама министерствеи профсоюза обкомен Сийлен грамота, ахчам совгIат делар Генезова.

Республикански хьалхара хьалхара моттиг лаьккхача Сунженски района Киров цIерагIча колхоза механизатораца Расулько Александраца Кьилбаседа Кавказа зональни хьалхина дакъа лаца 17 августе Ростовски областа «Ростовский» совхозе вахар Гензаов Мовлди. Цига дIавахале Мовлден цун новкъостахошта лакха тIедахьа а тесса дика кийчбир трактор. ХIара фента, агрегата хIара узала лаьтта хьекхар. Котвалара лоиша а доахаш безиме лакхаваьккхар юрташо шоай говзанча.

Укхааза, «Ростовский» совхозе, Кьилбаседа Кавказа дикагIа йола 14 тракторист профессиональни экзамен луш бар.

— Дика вIаштIехьаьккха яхь, —дуаи Мовлде. Мулларашк дIахьалабьаьхкар тхона фусамдай. ХIара агрегата шийшийд площадка яр. ХIаьта оаха старт эца ехкаа участкашка дийжа дар. Лоацца аьла, спортивни уйла чуйоссийташ дар гIулакх. — яхаш бегаш бу Мовлде.

Старт хилалехьа 2 сахьат делар агрегата «разиника» е. Вай неххахо кхы шIаьккха а хьекаш шоай тракторага, цхьайолча моттигашка даьтта хьеккар.

Ракета урагIьхар — 14 трактористо хьакаш дIайодаелар.

Сиха дIаIхар хьа отталь ха. Жоре итоглаш йир. Хьа юкъе доагIао агрегатига технически хьажари оахаш дика дари. ЧIоагIа теркам тIа а бехийтай техьир комиссе хIаоз агрегат. «Беларуса» классах кхоалагIа моттиг а йоаккхаш трактористашта юкъе Генезов Российски Федераце дикагIболча оахам дарех лийр. Цунна тешай ду трактористи нахьха тIа уллача бора мелала. Вай мехкахочо совгIата еннай кхоалагIча степена диплом. РСФСР юртбоахама министерствеи Грамота, цIи тIаенахь сахьат. Механизатора истолд тIа латт транзистории керда приемник, из дакка говзал гойтарах деина совгIат. ЧIоагIа раьза волаш дуэи Генезов хьаьш дIаьхьча [illegible] дена гIулакхах.

— ХIаьта хIанз цоаллагIа йола сумакка хьакха кийчауш ва со, — йоах Мовлде.

— Кхьболча механизаторашна цхьа бусоб мара яIнаяц соиа, хIаьта хьога аль ва бий, — духтIаваьлар со.

— Из дукхагIа хьакхар духьа оттаы я, — [illegible] Мовлди.

Кьилбаседа Кавказа дикагIа волча хьараохчуй [illegible] кхайлакех дуццаш тIатох леза [illegible] сабаре, лелаш дика да хилар.

В. И. Ленина хьакхелча Коммунистически парте мугIарашта отта кийчаьш ва Гензаов Хьамида Мовлди.

В. ШОВХАЛМЕВ.

Н. Кабишвили сурт.

ХЬ[illegible]КЪАМ IАДВУГАШ БА

Наха а, [illegible] коммунистически [illegible] а чIоаг[illegible] ла[illegible] бола[illegible] [illegible]. Свеклагiа хьежна мара хургдац шекар а, цудухьа из дика кхеэра шоай бола низ тIабохийт свекла лелаешна.

41 гектар свекла лелаш тха звенос. Дукха [illegible] чувца доладеннад тхо. Пленах йоагIар 185 центнер мара йоа[illegible] гектара тIара. ХIаьта, хIанз чувгаш дагта участкаш тха йолларех эггара весIа ярам я, цудухьа дикагIча участкаш тIара из цифра 600 [illegible] доах [illegible].

Из [illegible] хьалар [illegible] хьан лаьттанна гIулакх дика дарда.

[illegible] центнер калийн техар оаха. Яваре [illegible] а [illegible] дергита [illegible] иа а [illegible] тIехьагIа дIайийра свекла. Из дIамашие а цхьатарра удобрени техар. хIара гектара 100 килограмм эхоагIча — 50 килограмм азоти, 50 килограмм фосфори.

Болх жена бир свекла хьатIаьлча а. ЧIоагIа эша а хьатIайолаш латтача свеклана тайп-тайпара удобренеш, цудухьа минеральни удобренешца шоаза подкормка йир дерригача кхаьрта, цуд тIехьагIа дошена ханд[illegible] рывка йир.

Бакъда, хьаш мел дикала в тха толамаш иштта доккхий хургдацар звено членаша болх дика ца боре. 60 шу даьнка я Халатова Хадишат, 8 шу да [illegible] болх бу. Цо лелача участка хIара гектара тIара 580 центнер мерза оаха бора. Кьрта дика болх беш я Юрцыандиева Курашт, ДжабIришова Масар, кхьбараш.

Т. МУСЛИЕВА,
Шолжа района «Джанна» совхоза шекара свекла лелача звеной кулгало, Социалистически Къахьегама Турпал.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ

Юкхьанца хана дар. Хьалха хиннача бригадира йитар во тIехьаие яр. ДикагIа мел бола механизатораш цун бригадера кхьча бригадашка дIабаха болх беш бар.

— Бригада гIулакх Iа тоадергхилварах тешп тхо, Махьмад, — аьлар цунга «Ингушский» совхоза кулгалхоша.

Дукха безаме тIаьцанзар из бригада членаша. «ХьалгIа хиннарел совгIа кхы фу дергда укхе а» яхаш санна бIарахьежар уж керда венача бригадира. Цу хана дийз дать шу ха дIальиннай, цхьабакъда Гандалоев Махьмада дика дагадоагIа.

Хала хетар Махьмада болх ца беш йоархIашта юкъе латташ йола трактораш, кхьйола агрегаташ бIаргалйча. Техника дIаоттае площадка яцар, механизаторашта салаIа ийчlаьча цIенолка корех цхьа кинга Iеакъа яллацар, болх беш яцар столови а.

Юкъерча деIара волча, кьаязьяа дукха тIера воацача Махьмада дукха къахьийтар бригада дисциплина эргалыкха тоаран къахьегама оасарие лакъяран.

Нах вIашагIтеха къамаьл дир керда венача бригадира.

— Иштта дIахо хила йиш яц, — аьлар цо. — Бригада гIулакхаш тоаде деза. Кастта дIадолалургда бIаьсташ балхаш, хIаьта вай уж леттгIа чакхдала деза.

Бригадира дийцар хьалхьцар коммунистана Коригов Хьасанен Гетагамев ХьамбIкарем. ШебIиза хьаесача шолагIча дийнахь тракторащ дIаоттае мийла цIенйир Махьмада.

Совхоара автомашина йийза лагIа боессабир цар цу мийла тIа — техника дIаоттае моттиг хилар. Керда бригадир венача хиелагIча дийнахь бригада мел йола трактораш, сеялкаш, культиваторш, лохараш пIенаь лаьттаа хьекха латтар.

Цхьа гIулакх даь доаллаше а хьатIаттар хьакха — бытови хьелаш эIаштIехьахар. Шоаш керанта дигааш техар механизатораш. массайолча зимменештнта кIир техар, пIе угоанж дийчйир. Гургiолча мотте хьалтехар бригада цхе шера дола социалистически дехкараш, мел эшаш дола юртбоахама литература Iалашдир. Хоацача хана вIаштIехьадаьккар бригадира столово бола [illegible].

БIаргагора наха кердача кугалхочо бригаде дал хувцамаш, Хеара царна, Махьмад ший гIулакх дика хьаш бригадир волга.

Бригадира шоай болча ницца новкъостал деш бар механизаторашта.

Дукха ха яалахьа дикагIчарца нийсъелар бригада. Масала, укх шера хIара гектара тIара планах йоагIар 16,5 центнер мара йоацача 19,5 центнер кIа чуийцар механизатораша. Из болхаме эггара лакхагIа бола хьокхаш ба. Ялат кхедарга дIабаха мах пленах лаьрехIачул 40 кепиг чуийхьа хилар. Во хьийкъаьц бригаде гIдуаргаш а. Плана 150 тонн мара йоацача 220 тонн чуийцай уж. Къаьстта дика яр уж Евлоев Хасмухьмадех, Мелов Азмат-Гирей, Гандалоев Мусайи звеноша.

Гуреьха дуи ялаташ дIадуаш, силосо лаьрхIа хьажкIа чуэцаш, лабь оахаш а хIана бригада. Дика къахьег механизаторашка Гандалоев Арцала, Бехтароев Къурейша, Мержоев Вембулата, кхычар. Нерма 4,8 гектар мара йоацача 8—10 гектар лаьтта оай царех хIаране.

Гурахьа дуча ялатаща планах эца 800 гектар лаьтта ахьа баьннаб, хIаьта 28 сентябрь тIакхойчаш цоз ахано тIа гурахьа дуи цIа дIайиннад, пах бIаь гектаре тIа гурахьа бух муах дIабиннаб, планах кха бIаь гектар бе безача. Ялат дIадув лаьтта дика кийчаь да. Лаьтта катомашца тоIаль дл. хIанз хьатIаьльнача хIато доа гIоалах механизаторий, лакха къахьегама оасарие йолаш болх бу трактористе Гандалоев Къурейша, сельпникаша Цечоевгiар Пасе. Пасапхана. Гандаловаа Дулатдана, Бехтароев ТIахIир [illegible].

Ялаташ дIадерца цхьана лаьб оах.

А. ДАСИЕВ,
МангIабина районни производственни управлене корттера [redacted].

ХIАНЗ А КАГИРХОШЦА ВА ВЕТЕРАН

Комсомольций къахьегама вахта

Челябински тракторни завода комсомольцаша лаьркIад ВЛКСМ 50 шу дуза да тIакхачалехьа пленал совгIа бIаь трактор вIашагIйолла. Уж дехкараш толамца кхоачашдара хьнявр кхо ца деш къахьегаш я еррига цехаш.

СУРТА ТIА: ВЛКСМ юбилейга кхачалехьа пленал совгIа бIаь трактор арахецара аьржача кхье хьалха латта комсомольцаш тракторни корпуса стропальщик Серебряков Петр, электросварщица Зозуленко Нина, керттерча конвейера слесарь-сборщик Вудыгин Виктор.

Б. Клипиницера сурт.
ТАСС фотохроника.

Грозненски депо къьнагIа болча машинистех ва Федор Петрович Братчик. Ший ханнара болча кагийча наькха сьина хиннад цун вахар, къахьегама ниъ: юкхьанца депо слесаралла балха эттав, тIаьхха машиниста гIонча хиннав, машиннакъа техникум яьккхачул тIаккхаIа вай мехкаршашийча пятилеткай шерашка паровоаш дIа-хьай кхийлаб. тIхьа иттлагIча шерашка комсомоле вахлав. Хадем сий долен цунъ хьайенаб комсомола ветерана, дукха бIаргадайнад.

Федор Петровича тIоагIа сий а деш дуьц ший новкъосташакомсомольцашца къона волаш лелаьча гIулакхех дагадоагIараш. Къахьегамах, денахах дикса хиннад цун вахар.

Даьй-мехка тIом лаьттача шерашка хиннад из. 1943 шера 3 августе «Кавказская» яхача станице хиннав Федор Петрович. [illegible] боагIаш латтача фашистий низах тIехьашка довааш, — дуьц Братчика, — моастагIчо [illegible] йоалаш ерриге доархIаме объекташ лелхийтар оаха, хIаьта паровоазни го тIехкхьарча минуте мара дагабоханлар соин. Дукхаше ца луш маневрови поезда регулятор хьа а йийлла ше йодача бесса гонь тIахнийцар аз поезд. Беха дIабахар паровоани го. Цул тIехьагIа истребительни отряда юкъедахар тхо, машиннакъахой. ТIехьагIо «Кропоткински машиннакъахой партизански отряд» аьнна пIи дIалхар цу отрядa. Цул тIехьагIа Советски Эскара юкъе волаш моастагIа эшавалца тIем тIа дакъа лоац цо.

ТIом чакхбаьлча «Кавказская» яхача станице партизански отряде шийца хиннача новкъосташца вIашагIхьет Петр Федорович.

ХIанз а тIехьа хIара шера 28 январе «Кавказская» яхача станице вIашагIбеттало новкъостий шоай партизански декаш, лайна хIалхош [illegible], [illegible] лелача вахарах дувца. Зэхьа хайвалаш къона волаш дар. Цу вIашагIкхетарашка массане дегаш гIоадех.

ТIом чакхбьаьначул тIехьагIа машиннакъа институт а яьккха Гудермесски депо кулгалдеш болх бу Петр Федорович. ХIаьта хIанз Грозне учебно-консультационни пункта заведующи ва из. Доккха новкъостал бу къьнагIча машиниста хIанз заочно машиннакъа институте доаш болгIача кагирхошта. Хьалха санна хIанз а кагирхошта юкъе ше хилар чIоагIа раьза ва Петр Федорович.

Доккхал а депо леладу цо хIана а тIехьа 1931 шера шийна делла 1578180 йолу комсомольски билет. Комсомола сиина из орден мара ли цу тIа. ТкъаьиIт шера, хьы а дегIаенпа партена, ший дIакхели хьалхашка комсомола карагIдьаккараш. Из бальан долаш тIакхийттай кхо орден. Цунца цхьана дегIаболаш хьаденав вай мехкахо а. Къахьегаме, тIем тIа моастагIчох латаш масал гойтарах юхь пачхаьалкхен лагрена еннай Петр Федорович Братчика.

В. СЕРЕГИН.

ШИ ПЛАН КХОАЧАШЪЮ

Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза пхьоалагIча отделене 410 гектара тIа кхеи шекара свекла. Укх шера хIара гектара тIара 220 центнер шекара свекла чуэца деш веннадар свекла лелаерашь план 190 центнер мара йоацача.

Свекла чуэцаш лхкъ агрегат йоалл хIанз.

ЦIаккха па йоаш дика болх бу Дандиев Саламен Коалгев Iусамен агрегаташа. ХIара деина шиплан кхоачашъю, иштта оасаре къахьегарах массехказа Сийлен грамоташ еннай коммунистически къахьегама ударникашта.

Къаьстта чIоагIа хьийкъай шекара свекла Кагерманов Оалхазара, Зелемханов Вахий бригадай участкаш тIа. Цига хIара гектара тIара 360 центнер чуэц.

Эггара дукхагIа шекара свекла чуийцай гектаринкаша Мальсагова, Коадаевас, Дюгаевас. Царел тIехьабнеац хIара гектара тIара 460 центнер аьнкха Даудова, Дунаева, н. кх.

Свекла шекар доаккхача заводе дIаузваш дика болх бу шоферашна Хикаева, Дунаева, кхыбараша. ХIара дийнахь йиъ рейс ю цар. ХIанзале ши бIаь гектар шекара свекла чуийцай отделене балхашца.

Я. ЦУЕВ.

ДУГА-ЧУЭЦАШ ЛАТТ

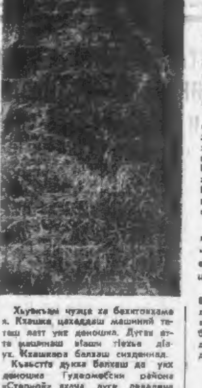

Хьункъам чуэца ха бахитонхама я. Кхашка цехададаш машиний тешаш латт укх деноцка. Дуга тIа машинаш вIаши тIехьа дIаух. Кхашкора балхаш сизденнад. Къаьстта дукха балхаш да укх деноцка Гудеомесски района «Степной» яхача дуга лелаДича совхоза шолагIча отделена управляюще М. Д. Бекалдина.

ГуIрийна оаха хувцалу хьоттам. Цудукхьа цхьаннха минот зетье цо йолл гIерташ къахьег отделене къахьегамхоша. Ер пхелагIа да механизаторша дуга чуэца доладь.

Укх шера 643 гектара тIа чIоагIа хьийкъад дуга, — йоах новкъосте Бекалдина. Тхьаь дийнахь дуга чуийца довла дерхI оаха. Техника кхоачам болаш а. Жаткаш тхьа комбайни а кхашка бола беш. ХIанзале 230 гектара тIара дуга чуийцад.

Поточни методах чуэц дуга. Дуга дIаоазара кхоачамболлаш машинаш хьожаьйй. Дика вIештIехьбаьккхаб хьатта тIара болх а. Кхай тIара хьадоагIа дуга сиха цIенду, доккьду, тIаккха приемни пунктa дIадаьй. ХIанзале пеи чакьанхенга 230 тонн дуга деккад боахамо.

ДIадахача шера сенна укх шера а дуга чуэцаш берий къахьегамцара материальни базам соабенгнарк балла оасарие ше а лельай.

Эггара хьаяе дуга чуэца йоалайолча Х. Сайдуева звено. Шоай жаткаща 40 гектара тIара дуга хьекха Iодиллар трактористаша на. У. Чулигова, Л. Касумова. Царна тIахьа кхолрах ухле дуга хьалийцар комбайнераша на. Ш. Касумова, Д. Тенилова, Л. Кайсарова. ХIара гектара тIара 300 центнер дуга доал.

Дуга чуэцаш лелара хьакхамоа гойт наа З. Садулоева звено членаша а. Валиреша Баймурзаевгiар хIара гектара тIара 35 центнер дуга деьккар.

Сихкуш латт дуга чуэцанга. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара деи сийна шероа социалистически хьа йоажаь хьанаре къахьегаш ба дуга лехадераш, совхарчул дукхагIа пачхахьалкхенна дугIа дIадале дерхI цао.

В. ШИШКАНОВ.

Сурта тIа: «Степной» совхозе дуга чуэцача.

В. Еришев сурт.

«Грозэнерго» предприятешта юкъе эггара низ болашагIа а № 2 йола теплоэлектроцентраль. Дийнахьи буси Iайк арькийн массаза вай республика химически мехкдаьтта чакхлоахен промышленность эггара эшача электрически тепловойи энергеца Iалашъю цо. Грознера энергетика деIIаярга хьежжа деIIаух

ЛАКХА СОВГIАТ

чоалханерча теплоэнергетически оборудованеца эксплуатаци ю энергетикий квалифицированни кадраш а.

1954 шера № 2 йолча ТЭЦ-а турбинни цехе балха вера Алексей Михайлович Иванушкин. Шаьра дагайоагIа укхазарча ветеранашта военни китель юкъа юкъерча деIара А. Иванушкина укхаза вена ха.

Цунна еннача «Ше Седкъа» яхача шин орденой аьд медалой кхетадайт Сийлахь - боккха Даьхен тIом латтача хана майра моастагIчох из лийталца. Кавалерийски мугIарашка дIаболаьбаь тIом пехотинен волаш Берлине чакхбоаккх цо. Цигара ше Грозне вIаьхкаьчача № 2 йолча теплоэлектроцентрала барт тайначча дегала юкъе болх бе вода Алексей Михайлович Иванушкин. Цкъарча, цеха чоалханерча технологически схемашка вIаIаммалца хала дар. Бакъда, балха тIера волча А. Иванушкина дукха ха яалелхьа кавераш турбинашта эксплуатаци яра говзал. ХIанз тIехьагIавола машинист ва из.

Электростанце дикагIчарех я Алексей Михайловича болх бу смена. Коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеча наьмистаца цхьана къахьегаш ба цеха хьалхе лелаю смена начальник И. Токарев, слесарий бригадир В. Гоголев, электросварщик Г. Багдасьян, цеха мастер А. Канарский, кхыбараш а.

Дукха ха йоацаш Нохч - ГIалгIай энергетика деIIайоалхаьа пхе шера план кхоачашъеча дика толамаш дахарах Ленина орден еннай А. Иванушкина.

Х. СУРУДЖАНЦ.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 12 октябрь, 1968 шу.

ПОЛИТИНФОРМАТОРА БАЛХАХ

ИШТТА ВА ТХА МАКШАРИП

СИХА дӀахьоч тхо вахтован автобус Карабулакера карабулакски буруш деттача контора ремонтно-механически цеха участке. Цхьабакъда, цу юкъа а дуьнен масса йолча миӀнигте хьоачаю тха уйлаш политинформатора Мурзабеков Макшарипа. Иштта укх денош, дар из. Вай берригача мехка къахьегамхоша сийлахь-воккха баьчча В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца никъабахара еш йолча кийчонах дийцӀр тхона. Цул тӀехьагӀа шоай кортамукъале баьхьан долаш укх массехк шера вьетнамхоша американски гӀазрахоитта дукхьала кийра лоаттабеча къовсамах, Китаерча гӀулакхех, Чехословакерча хьалах лаьца дийцар. Эггара тӀехьа тхоай балха меттиге дӀа а кхаьча автобуса тӀара Ӏедалаш довзол арахьарча мехкашка гӀолла го а тесса тхоаш цӀенхьхкача сакина хетаоро тхона. Дуьцар кхеталургдолаш, оалаш дола дош тайжа, кӀоарга наьан долаш, цунна безам тӀаргӀоргӀолаш дош оалаш ва тха Макшарип. Бакъдар ала кхы хӀанзалца оаха тхоай-ла ховстваьа а е баркал ала а белгалваьккхаваш из. Цхьабакъда, цун хам бе безилга хов тхона из цхьа баьхьан юкъе нийкха цӀагӀа висача. Сагота хул тхона из воацаш балха дахача. Дуьнен тӀа мел дола кердалар ханнахьа тхога хьекхоачийташ дика политинформатор хиларал совгӀа наьха сакъердам айбеш, къахьегама безам тӀабахийта хоеш дика новкъост а ва из. Болх дӀабохабала массехк минот юкъеюс тхо дӀакхьачача. Масса хана цунга це хаттар хул тхона юкъе нивкхаргӀа волчо Катиев Оарцхой. Дукха хул цун бокъонце кхетаде лоаш: хӀана сецабаьн Ираккха ӀаргӀай мехкара тӀом, малаш Америке президентала харжа кийчвер, малагӀа деш дийцад дукха ха Воашал хиннача ООН Ассамблен заседане? — массехк да уж.

ГӀалгӀай меттала шолл ду цу дуьнна деррига хаттарашта. Белгалдаьхкха даргӀа, тхо деррига 20 саг гӀаьргӀа хилар а, хӀаьта тхона дош дола къамаьл дика ца гӀалгӀай меттала деаьга а. Тхоаз хьалхашка оваза коммунист ва Макшарип. Тха хаьнаро из вале а оаха сий ду цун деррига дуьнен событеш, вай партен правительства мехка чухьарен довзол арахьарен политика хьайбовзийташ тоьза политинформатор из хиларах, тхел дикагӀа болх беш а хиларах. Тха цехо бетт-бетта тӀехьхоачашъю планаш заханеш. Юкъьайца В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга хьыча предприятей къахьегамхоша ена кийчонах це дувцача хана дагадехар тхона: хӀараьна воза ди ма лий из, къахьегама гӀулакхашца белгал ца лича даргдаш. Иштта кортош чулаха уйла еш тхо даргӀаш массанена дагардар хайча сакина политинформатора белгалхир В. И. Ленина болхлошка дань васкет: «Коммунизм вай мехка сихагӀа гарга кхоачаьра дукха техникерчул дикагӀа къахьега ххоане, цул дикагӀа лоима, иштта хӀара боона». Оаха цу хийнаьхе а борт еш тхоай къахьегама толамаш лоаша сонйахаш къахьега, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара денна дика кийче ва макхьалаха а цӀанхха ва кийнача тайпара деаде а.

ДЕННА лаьхлуш латт тха къахьегама оасарла.

Къаьстта чӀоагӀа хьеж тхо шоарни хьатӀанхьачаргӀа цу дийцахь тхона керда сакъердаме хоилаш дахьаш баькхе хул районера, Грознера лектораш. Массанел дукхагӀа тхо долча воагӀаш хул парткоме секретарь А. З. Литвиненко. Макшарипаи цкьана тхона къамаьлаш ду це тайп-тайпарча темаех, хьалхе оаха еннача заявках лекцеш еш.

Иштта хилар укх шинаргийнахь а. Республика беррига кадрави болхлошка «Хьа сий — колхоза сий» аьнна кхайкарал деш Грознерча предприятей къахьегама ветеранаша яздаь письмо дийцар оаха. Цу тӀа айхьча деханна [illegible] — хӀоране дагарзар аьлар. Собрани Нестеньчча а шоай коллективах, кунна юкъе нийслуш долча кхоачамбоацарах лаьца дуьнар болхлоша, [illegible] хӀададара [illegible] предложенеш тейар. Шаьхха а собране гул а денна из дош дуьнна лаьрхӀад ейш. Цига дуьнна дукха хургла. Пунах лаьца тош къоастадеча а нийса ревени е а тхона накъъостал аьаздаш коммунистатара М. Мурзабекова.

Цхьайолча хана Макшарипа цу сахьате жон дӀа могардоацаш хаттараш а хул тха. Иштта гӀулакх нийслелча шийга дань хаттар блокнота тӀа дӀа а яздий ше цунна жоп дургдола ха белгалъю. Тхо дицлой а из вийлац. Цхьа-шин ди дахьча массанена хоаш жоп лу из. Цунах лаьца цхьа масал доаладерга оаха.

Дукха ца йоацаш Чехословакей бӀу латтарах раьза боацаш къамаьлаш хӀана дӀу китайски цӀур юкъе бехкараша, империалистически политика дукхьала хила безаш ма бий уж аьнна хаттар дир болхлочо Котиева. Цу хаттара моллагӀча бесса жоп ца а луш блокнота тӀа йоазув дир Макшарипа. Цул тӀехьагӀа кхоаналца сабар де аьлар. ШоллагӀча дийнахь китайски цӀурбехкарий политиках лаьца дукха факташ йолаш сакъердаме материалаш ера цо тхона.

Цхьайолча хана тхо цецдуал Макшарипа хьинарах, деррига гӀулакхаш леладе из иштта хаьаву ца хоеш. Мехкаьтта техникуме дӀеша вагӀаш из хилча, хӀаьта общественни вахарца дизза гӀулакх долаш а хилча. Цхьабаьда, тхона из цӀаккха бӀаргаваьнвац кӀаьдвенна. Даим делаьенна, вахарах дизза хул цун бӀаргаш.

Х. ХАМХОЕВ,
У. ГАНДАЛОЕВ,
Х. ГАНИЕВ.

Карабулакски буруш деттача контора ремонтно-механически цеха белхалой.

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ — ХӀАРА ДЕЗАЛА

Республика дӀахьош я тӀадоагӀача шера газеташи журналаши яздара кампани. Из лоархӀаме гӀулакх кхоачашдеш я республикански «Союзпечата» органаш, кепайоазонна пропаганда ярах из доаржаярах новкъостала йола советаш, общественни хьисапе кепайоазув доаржалеш бола эзараш общественникаш.

Газеташтен журналаштен яздуга дӀахьош да В. И. Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дизара юбилей сийна доржача социалистически къийсамах къахьегамхой политически къахьегамен хьинар айленнача хьалашка. Цу деррига торо хулийт газеташи журналаши шергӀа доаржаде.

ТӀадоагӀача шера газеташи журналаши яздара болх кхетамца вӀаштӀехьбаьккхаб республика цхьайолча районашка. Ножай-Юрта, МалгӀабика, Урус-Мартана районашка вӀашагӀъеххай кепайоазонна пропаганда ярах из доаржадарах йола дукха общественни советаш. Колхозашка, совхозашка, юрташка, массайолча производственни участкашка къахетах кепайоазонна пропаганда еш дола плакаташ, лозунгаш, иштта кхыдола рекламни щиташ. Цу районашка хӀара денна хьинаре болх бу общественни хьисапе кепайоазув доаржадеш болча бӀаьш общественникаша. Масала иштта лагӀа октябрь тӀакхоачаш Ножай-Юрта района къахьегамхоша яздаь 9075 тайп-тайпара газеташи журналаши. ГарттӀерча хана чакхъала елаш я газеташи журналаши яздара йола кампани МалгӀабика, Урус-Мартана районашка.

Цхьабакъда, республика дукхагӀйолча районашка эсала вӀаштӀехьбаьккхаб газеташи журналаши яздара болх. Шалла, Наьсаре, Наурски, Ведана, Советски районашка гаттара вӀеазга газеташи журналаши яздаьд. Масала, сохкха яздаьчарца дӀаннйедича Шалла районе 13,6 процент, Наьсарен районе 17,5 процент, Наурски районе 18,3 процент мара газеташи журналаши яздаьдаш. Из ла могардоаца хьал оттар керттера баьхьан да «Союзпечата» органаша партийни организацешца, общественни хьисапе кепайоазув доаржадерашца айхха бувзам ца лоаттабар. Республика дукхагӀйолча моттигашка шерра пропаганда ца кепайоазонна.

Грозне цхьайолча предприятешка, учреждениешка, организацешка пачхьалкхен чотах шоашта ца йоагӀа изданеш язъеш дукха моттигаш нийслу хӀана а.

Газеташен журналашкен яздуга из йоккха политически кампани я. Дукха ха йисаш из чакхъала. Цу дукхьа партийни, комсомольски организацеш, «Союзпечата» органаш лекхарийла а укх деношка тӀадоагӀа шийна эшаш дола газеташи журналаши яздара вӀаштӀехьдаккха.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша цӀенхаштта тоабе беза из болх.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

(Чакхдаьлар. Доладалар 1-ча оагӀув тӀа).

	1968-ча шера ийс беттан продукци	1968-ча шера ийс беттан продукци 1967-ча шера ийс беттан мьарца проценташца
ГӀишлош хьалъеча бина хьу хьунашкара хьаарзор (колхозаша кийчъю хьу йоцуш) — эзар кубически метр	109	98
Дерх хьекха хьу (колхозаша хьекхар ца лоархӀаш) — эзар кубически метр	71	108
Мебель — миллион сом	5,9	108
ШӀейлин изделеш — миллион сом	25,9	117
Кога гӀирс — эзар пар	911	103
Дулх пачхьалкхен ресурсийн белхаш — эзар тонн	11,4	98
Колбасно-ветчинни изделеш — эзар тонн	3,7	116
Пачхьалкхен ресурсашкара дулхаьтта (колхозашкара дахьта ца лоархӀаш) — тонн	1037	86
Мерзача шурий продукци — эзар тонн	32,9	106
КӀолдашин нахчаш — тонн	587	135
Кондитерски изделеш — тонн	2699	100,2
Маьлха-булочни изделеш — эзар тонн	52,9	99,7
Макаронни изделеш — тонн	2450	91
Консерваш — миллион условни банкаш	73,2	123
Йий — эзар декалитр	569	102

1968-ча шера 9 бетта кооперированни поставкай план кхоачашъяьй укх тайпара: болат лоалалар 103 процент, чон лоалалар 110 процент, бое бола металл лоалалар бӀаь процент, поковкаш арахецар 142 процент, штамповкаш яр 100,7 процент. Ӏилма-тохкама институташа, промышленни предприятешка дукха Ӏилман тохкама балхаш даьд дӀахо технически прогресс вад тӀадерзадь, кийч а еш производствана юкъайккхийхьай лакагӀйола технологически процессаш, механизацин автоматизацин къй производстве, арахийцад керда промышленни продукци.

Цхьабакъда, Ӏилма-тохкама балхий пхини кертарахьара техникей дикагӀйола технологи производствана юкъеккхахьара план цхьайолча предприятешка кхоачашъяьнац.

Промышленни предприятей коллективаша берригъ шоай низ тӀабахийта къахьег пхе шера план хьанал хьалха кхоачашъярах В. И. Ленин ваь бӀаь шу дузача дена сийленца навъабахаваш.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР-а СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ.

ТОЛАМАШ СОВДОАХ

Къаьстта хьинар айдеша къахьег пятилетка кхоалагӀча шера Новогрозненски мехкаьтта чакхдоахача завода коллективо. 24-ча сентябре дена укх бетта чотах валовни товарни продукци арахецаш хилар из. Планал совгӀа арахийцар эзараш тоннаш мехкаьтте сийрда продукци. Продукцена реализаци яра ийс беттана план 102,0 процент кхоачашъяьй завода технологаша. Ер шу доладелча дена пачхьалкхенна планагӀа лаьрхӀачул совгӀа бъ пайда 521 эзар сом да. Ленински къахьегама вахте эттача завода коллективо дӀахо кхы а лакхе лерхӀ уж толамаш. Цу даькъе дика къахьег Пугачев Иван, Румянцев Петр керте латтача цехий коллективаша.

Л. БАГРИНЦЕВА,
Новогрозненски мехкаьтта чакхдоахача завода плановни отдела экономист.

КЕПАЙОАЗУВ ДОАРЖАДЕР

Грозненски кога гӀирс беча фабрика дика вӀаштӀехьбаьккхаб тӀадоагӀача шера газеташи журналаши яздара болх. Из гӀулакх чӀоагӀа лоархӀаме долга дика кхета а деш, фабрика юкъхьайоаче партийни организаце вӀашагӀъеллар кепайоазонна пропаганда ярах из доаржадарах йола общественни совет. Цо хӀанзале а дикка болх баьб фабрика болхлошта шоашта эзза изданеш харжара дола гӀулакх кхоачашдеш. Хьалхехьа кепайоазонна пропаганда еш дола плакаташ, лозунгаш.

Кепайоазонна пропаганда ярах из доаржадарах йолча совета председателах Курченко Лидия Александровнас дувц:

«Тха болхлоша хӀара шера дукхагӀа язду тайп-тайпара газеташи журналаши. Цо къаьстта хьалхьех наьха культурно-политически боарам лаьхбеннилга, кепайоазонца цар бокъа безам болга. Газетий, журналий сагӀанашта царна корадергӀа шоашта дагалаттар, тахкарча вахара тайп-тайпарча дешашта дола желаш.

ДукхагӀбола болхлоша, гӀуллакхерча наха, инженерно-технически болхлоша яздаь тайп-тайпара газеташи журналаши. Фабрике толашагӀйолча закройщица Матиева Сулембика яздаь газеташ: «Правда», «Известия», «Комсомольская правда», «Советская Россия», «Грозненский рабочий», «Сердало», журналаш: «Здоровье», «Мурзилка», «Веселые картинки». Иштта дукхача изданешта язбеннаб электрикаш Демонов, Герасимов, механик Артамонов. Царех хӀаране тӀадоагӀача шера пхи-алх тайп-тайпара газеташи журналаши яйдерга.

Эттаро дукхагӀа тха болхлой язду КПСС Центральни Комитета органа «Правда» газета. Дукха яздаь «Комсомольская правда» яха газет а. Из кхетаде хала дац — тха фабрике къахьегачарна юкъе дукхагӀбараш комсомольцаш кагирхой ба.

Укх шера сов хьарчул дукха дукхагӀа яздаь цар «Мурзилка», «Веселые картинки» яха журналаш, иштта кхыйола бераш лаьрхӀа йола изданеш.

— Укх шера, — аьлар кепайоазув общественни хьисапе доаржадеча Изроина, — тха коллективо шерра кхь йоаржаьй В. И. Ленина 100 шу дузача денна дика кийчо яра, пхе шера план хьанал хьалха кхоачашъяра. Тешаме ала могаргда газеташи журналаши шергӀа доаржаде цо торо лула. Коммунисташа а парте мугӀарашка боацараша а вовкхача безамца язъю партийни изданеш: «Партийная жизнь», «Коммунист», «Политическое самообразование», «Агитатор» яха журналаш.

— Укх деношка — йоах есъкъежаш Курченко Лидия Александровнас «бола» боаца дусарга тхо: хӀанзале а дукхагӀбола болхлой язбеннаб газеташка, журналашка.

М. АБДУЛАЕВ.

ДОАКЪАР ӀАЛАШДЕЧА

Шин Ӏана тоъаргйолаш силоса кхоа доакъар долла баьннаб «Назрановский» совхоза Дошлакъа-Юртарча отделене механизатораш. Планах 3000 тонн йоагӀача хӀама ца эшаш дикх эзар тонн кӀоаганика еллай цар.

Хьинар долаш дика организатор ва укхазара управляющи вов. Оздоев. Барт тайна коллектив вӀашагӀтехай цо отделене. Цудукъа цар вӀаштӀехьдоал нах оарцагӀбаха, эшар хьалеха, хьагӀаха.

Бакъда, иштта теркам тӀабахийтабаш доакъар Ӏалашдара массанахьа а. Район тӀехьаюс доакъар Ӏалашдара. БоаргӀача тайпара пайда эцаш йолча торонех, къаьстта «Экажевский», «Плиевский» совхозашка, кхоачашъяц шоай планаш.

Планах эшача 13.837 тонн гӀожача доакъарах хӀана а 10000 совгӀа тонн мара Ӏалашдаьлац районе. Цу боахамий бехках да из. Иштта доха я силоса моша доакъар кийчдечар темпаш а. Силос а 30000 тонн гаргга мара чуеллаац эшача 47.695 тоннах.

Доакъар Ӏалашдеча гӀуллукъа кхоачамбоацараш дуьнаш из болх сихагӀа бергбола наькъаш белгалдоахаш боахамий кулгалхой, специалистий совещани хилар дукха ха йоацаш.

ХӀана цу балха дукхагӀа хул совхозий шоай тележкаш, машенаш (хьалха транспорт тоьан кхаш дар цар дукъхала туаса керттера баьхьан), дукхагӀа а моша хьажкӀаш чуецача комбайнаш. ХӀаьта а цхьайолча моттигашка эсала лел гӀулакх.

ЦӀенхаштта тоабе беза болх совхозий кулгалхоша.

Х. ПРОШКИН,
Наьсарерча производственни управлене экономист.

«Октябрьская» яхача донецки шахтерча Социалистически Къахьегама Турпал Гринда Николай керте латтача бригадо пхи шера баьцалча деш миллион тонн кӀера боьккхаб.

Цу коллективо эттаро хьалха нерзайнр гидрофицированни механизировании комплекс. Бетта цунца буруш тоьам доьзна доагар 125 эзар тонн я.

ХӀана дехттан кӀанха бу болх оттача бескидо йолча цу тайпарча комплексца Ӏеламьный Донбассерча шахтера болх бу моттигашта. ХӀаьта «Октябрьская» яхача шахте комплексни механизаце предприятия хиннай.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) горнякаш Басов Кузьма, бригадир Гринда Николай, Товстоног Григорий, Тюрин Владимир, Алексеевич Николай, Эрнштейн Семен, Бачинский Станислав.

С. Гендельмана сурт.
ТАСС фотохроника.

КПЧ ЦК ПРЕЗИДИУМА ЗАСЕДАНИ

ПРАГА, 10 октябрь (ТАСС). ЧТК агентство хоам мабаьра, селхан Праге хилар КПЧ ЦК президиума заседани КПЧ ЦК-а Хьалхарча секретара А. Дубчека председателах а деш.

КПЧ ЦК президиумо ийцар укх шера 3-ча 4-ча октябре хиннача московски переговорий итогаш, йоах иоаш тӀа. Информаци дискусси яьчул тӀехьагӀа КПЧ ЦК президиумо раьза хилар Москве переговораш еча чехословацки делегаце лелаьдьча гӀулакхашта.

КПЧ ЦК президиумо тӀаьйцар хӀанз укх сахьата доле парте керттера деххараш, укх гаргарча денош хьалла къоастаергдола решенеш, цул тӀехьагӀа уж дувцаргда КПЧ ЦК пленумс, дӀадовзийтаргда партийни организацешкен общественностах.

КПЧ ЦК президиумо белгалдаьккхар, парте дӀахо лергдолча гӀулакхий керттера никъ январал тӀехьаркхий политика еррига позитивни башхалонаш дӀахо яхьар хила беза аьна. Братиславски заявленей Московски соглашенейн чулоацам тӀара из дӀабахьа безилга. Парте дӀахо лергдола гӀулакхаш хьадоагӀаш йола пункт я вай мехка социализм чӀоагӀъяр, йоах решене тӀа, политически система стабильность чӀоагӀъяр, марксизма-ленинизма общественни вахара массе а участке парте хьалхале лелаяра лоархӀаме принципаш тӀа парте цхьоагӀо чӀоагӀъяр ба.

Из лара могадир январал тӀехьагӀарча политика чулоацам, практике шоай могаш хилар толамча хьакъ-кха а партен общественни вахара массазара гана хиннa дӀаэтта а йола январал тӀехьагӀарча политика башхалонаш принципаш къаьгга хьоастар.

Январал тӀехьагӀарча политика позитивни башхалонех дӀакъоастае эза царех шоашта пайда эца тӀийртача антисоциалистически низий уйлаш.

КПЧ ЦК президиумо белгалдоаккх социализм хьалъяра юкъарча законаш тӀара а вай мехка социализм творчески марксистско-ленински хьалъяра тӀара а хьайоагӀача принципаш тӀа, буржуазни идеологена дукхьал чӀоагӀа лоаттабеча къовсаме чӀоагӀъергъй вай общество цхьоагӀо, аьнна.

ДӀахо президиумо белгалдоаккх, парте идейни организационни цхьоагӀо чӀоагӀъяра, парте чурча вахара ленински нормаш ирахьта а юкъейоаллаерта а, парте чура демократи дегӀайоалларах хьакъоастае йиш йоаца партена юкъе кхетама дисциплине а парте политика дӀахьара бола коммунистий бехктоккхам а лакхбарга вугача наькъаш терко яьза ергӀоацаш хилар.

Парте керттерча декхарий проекта тӀа тӀехьа тӀийоагӀача кана а дукхагӀа терко тӀахьийта еза партийни пачхьалкхен органашка хаькъ тешаш социализма а пролетарски интернационализма а позицешка чӀоагӀа латтеа нах бола беш хургхьара тешам луш йолча кийсача кадровни политике принципаш оттаяра.

КПЧ ЦК президиумо могадир идеологически балха хьакъехьара декхараш оттадеча къаьстта теркам тӀабахийтар. ХӀара коммунист хьеволаала веза интернационализма принципаш тӀара, вай идеологе тӀарен политика тӀарен, вай мохк дегӀаахара перспектива Советски Союзацех кхыча социалистически мехкашцен цхьоагӀо йолаш хиларах латтилга къаьгга кхетадеш хила веза, йоах решене тӀа. Цу тӀара хьайоагӀаш, хила ваз политически, экономически, культурни, военни гӀулакхий хьакъехьара еррига мероприятеш. Из де деза къаьстта шоай болх къаьгтача социалистически уйланца дегӀабоалаба а, Братиславски декларации московски соглашенешин кхоачашъяра парте леладу гӀулакхаш хьаллацара тӀаберзабе а безача дукхкхача наха йолча информаци средствий хьакъехьа. Цу лостаме цу средствашта хьалхле лелаенга чӀоагӀдар тӀадилар президиумо.

ЦК президиумо могадир дӀахо кердача партешта дӀакъайла йолча къамаш фронта социалистически платформаца чӀоагӀало лувца вай политически система тӀалатташ йола принципаш къаьгга оттае еза, аьнна. Из деш лоре еза хӀанзарча политика еррига позитивни принципаш, цу хана дукхьол латта деза хила тарлуш йолча анархистски тенденцешта, демократически централизма принципаш тӀа чехи кхотале гӀорта деза деррига общественни низаш.

«Парте хӀанзарча керттерча декхарех» долча документа юкъехьоргда вай пачхьалкхен федеративни лоаттам дӀабахьара тӀара а кердача пачхьалкхен лоаттама хьадоагӀа а дешаш: хьалхе лелаярен экономически реформаш керда система чакхйоаккхаш халкъа боахама планах хьалхле лелаярн маьхий гӀулакхашта объективни воздействи ярах пайда эцарал вӀаша юкъера бувзамаш эргадахьа тоадаран тӀаераань мероприятеш; дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьоагӀо чӀоагӀъяра гӀулакха юкъе вай парте шийн дакъа лацара тӀадерза гӀулакхаш, йоах решене тӀа.

Доазол дехьара

ДРВ МИД-а ЗАЯВЛЕНИ

ХАНОЙ, 10 октябрь (ТАСС). ДРВ кхьыча мехкашцарча гӀулакхий Министерства чӀоагӀа харцахьа лаьрхӀар ДРВ фордаца ядача районашка американски тӀема низаш чухьехар.

ВИА агентства хьаенача МИД-а заявлене тӀа йоах, 1968 шера 6 октябре самолеташа лора а деш американски тӀема хемашка дов дир Ниньбинь яхача провинцера хий фордах дӀакхетача хиннача кемашта. Цу дийнахь массехк американски кемо дов дир Тханьхоа яхача провинцерча Хонме яхача гӀайренца а. Укх тӀехьарча деношка американски кемаш массехказа ДРВ-а территориальни хиш тӀа дахьнах, кемашта атакаш яьй, Ниньбинь яхачара Виньлинь яхача кхачалча йолча моттиге фордаца ядача районашка наха чубахача цӀенощта тӀом баьб.

Вьетнамах йола 1954 шерара Женевски соглашенейн гӀожача тайпара телхаеча американски империалистий зулаьмерча тӀема эскалаци хилара цхьаькха а гиллал да из, йоах заявлене тӀа.

ДРВ-а правительства хьадда харцахьа дерхӀ тӀема эскалаце гӀулакхаш, йоах заявлене тӀа, Вьетнама Демократически Республикана дукхьаьра деррига тӀема гӀулакхаш. Бъулбехьен Вьетнамера агрессен сацийтар хьа а дех США правительствагара.

ВАЙ НИЗ ЦХЬОАГӀОНЦА БА

УЛАН-БАТОР, 10 октябрь (ТАСС). Селхан «Унэн» яхача газето «Вай низ цхьоагӀонца ба» аьнна керте а яздаь арахьаьккхай Будапеште чакхьайоаза коммунистически болхлойи партей дунен халкъашта юкъера совещани кийчъяра йолча болхлой группан комиссен заседанешта хетаьь передовой статья. Цу тӀа, къаьстта аьлча, йоах, кийчо яра комиссе балха беррига наькъа чӀоагӀагӀа тешавеш цӀаькха а хьаьхьенкар нежарашха йола партеш марксизма-ленинизма а пролетарски интернационализма а лерда тӀа дӀахо а вӀашин юкъера гӀулакхаш дегӀадоаладен чӀоагӀден уйла йолаш хилар.

Дунен тӀа хулаш йола событеша язду газето, хьалхашка уттаду империализмана, цун агрессивни политикана дукхьаларча къовсама дунен коммунистически болама, хӀанзарча деррига прогрессивни низий цхьоагӀо чӀоагӀъяра яргӀ ца хилар. Совещанена кийчо яра комиссена юкъе даькъа лоацараша ца гулъяра цхьа барт а болаш чӀоагӀо яь йоле керда дунен халкъашта юкъера совещани цунна хетаьь я.

Кийчо яра комиссе бакха итогаш чӀоагӀа юкъ а йир хьал а аьнар Монголе коммунисташен беррига къайлеттамкхошен, яхаш белгалдоаккх «Унэна». ХӀанз, социалистически содружество мельяра, коммунистически содружество мельяра, коммунистически мугӀараш къоасталара империализмо низ тӀабохийтача хана къаьстта дикза ларгдоацаш лерхӀ цар из.

Монгольски халкъа — революционни парти керда дунен халкъашта юкъера совещани гулъяра инициаторех цаӀ я, йоах статья тӀа, из тешаме интернационализма сийлахь-йоккхача принципашта, дунен халкъашта юкъера болам марксистско-ленински хьисапе кхотабенна хилар мамогга чӀоагӀдара хаддалза тӀехьа а латт. Нежарашха йолча кхьыча партешна цхьанна шин де йиш мел яр керда цо дунен коммунистий керда форум гулъяра.

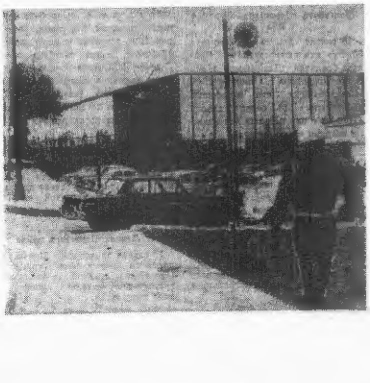

МЕХИКО. Олимпийски юрт. Олимпийски ловзарий керттера пресс-центр. Укхаза хӀара минут а лоархӀаме а сихагӀа информаци дӀа-хӀа яхьийтара.

С. Сычева сурт.
ТАСС фотохроника.

ШОАТТАДЕН ОАГIУВ

ХIАРА САГА ХЬАМСАРА Я УЖ МОТТИГАШ | НАЬХА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА | ХЬЕХАМАШ ПАЙДАНЕ ЦХЬАДОЛА

Буйбышевски область. Алакаевка яхача юртара В. И. Ленина Ша-музей.

Укхаза 1889—1893-ча шерашка ахкана беттанка баьхаб УльяновгIар дезал.

ТАСС фотохроника.

БАРКАЛ ХЬОНА, ЛОР

...1946 шу. № 1 йола Грозненски школа йистеяккхара хетаь сайре я. Самуцьалаьна, цIадбаха ба школа яьккха баьцнараш, цар дай-ноаной, хьехархой. Безаче, хьехам луш къамаьлаш ду. Рогальская Олага юкхе дукха гулбенна латт кагийнахи мехкарийи. Школе дика мел долча гIулакхашта юхь йолаеш хиннар из яр. Комсомольций кулгалхо яр из, сагита хет беразита цу хьамсарча йоIанара, шоай дикагIа йолча новкъостанаш къасташ. Экзаменаш дIаьлла Ростовски медицински институте йода из. Ший даь профессе лерргIа яха лаьрхIад Ольгас.

ДIахаьчар Ростове. Экзаменаш дика дIаьеяр. Студентка я хIанз Ольга Рогальская. Цо тIаргIефтта деш. Цигга, институте, дIачуэц из парте мугIарашка. Из хорж курса парторганизаце секретаралла, факультета парткома членалла. Цеченни тешамеи кхоачашду цо ший партийни декхараш.

Сиха чакхдаьлар студенчески шераш. Хьанийзал лора диплом. Ший хьамсарча Нохч-ГIалгIайче юхйоагIа Ольга Рогальская. Шальла унахцIено лорайра районни отдела заведующелла хьожаю къона специалист. Цига а дича администратор, йиззза йола сая, дегIаьоагIа лор ше хилар хьахьокх из.

...1955 шу. Из хIанз тIема инвалидий госпитала хирургически отделене ординатор я. Дуккха дезац юкхьанца цунна хьалхашка эттача халонех. Цул пациенташ ба хьалха хиннa салтийн эсарашца. Даьхе лорасш лаьттараш. Царех хIаране хIана а ераназа я тIем тIа пхорчашем гаргаша аь човнаш. ХIаьта цу массанена а новкъостал де, дарба де деза, кошаш тIа оттабе беза уж. Хирургически баьхах кхочаш хулаш дац из. Цул совгIа цига эш безаме, дог урмоттадеш дола, кIаьда дешча. ХIаьта цу гIулакха из йоакха говзанч я я.

— Дакха баркал оал аз госпитала керттерча хирурга Перестенко Максим Ивановичa, — йоах Ольга Борисовнас. — Цу, кIаьлалар нхар фуд ховш воацача, ший ерргта низаши знанеши хьалха хинна фронтовикаш бер, заьбара дIаенначa саго профессиональни говзал IомаьIй сона.

Опыт Iовеш, говзал лаькхъеш хьаенай къона хирург. ХIаьта дуккха ха яладеьа хирургически отделене начальник хилар цунах.

...1963 шу. Ростов-на-Дону. КъилбаседIа Кавказа дарбан учрежденей хирургий съезд хилар укхаза. Юхаметтаоттавара хирурге лоархIамегIа йола проблемаш ювцаш бар медикаш. Съезде председателал деш волчо тьамгайкаю эргIанарча оратора тайпан вIи, Трибуне хьалтIайоал Ольга Борисовна Рогальская — Нохч-ГIалгIайчера лор. «Харц маьжешта дарба дар» яха доклад йир цо. ТулбеццарантIа цо дуьц, гроазнески лорашна, ше а юкъе йолаш, дарбан геттара керда, медикий меттала «тIехкий пластика юкъейоалаяр» оалаш йола метод миштa кийчъяьй а юкъейоалаяьй а. Цу докладо чIоагIа таркам тIаьхар.

Хирурга Рогальскаяс тIа-тIа кIоаргагIа IомаIора оперативни хирургии ортопедии. Цун говзача кулгаша лачара баьха, берзабаьццаь дукха ба. Госпиталерча отзывай книжка тIара лоашта а къаьстта цунна а язьдь баркалаш, хоза дешаш дукха а корадоатIаргда. Царех цхьанне язар делисогла хай:

— «Баркал хилда хьона, хьамсара доктор, терко еш, говза кулгаш долаш, дог дика долаш хьо хиларах. Дега таьмбар дувца ховш, дикадар хилча дика хетам, лаим сласнна хье хилара са дог тешадора операци дика чакхъаьгхиларах, се вахаргхиларах бIудолайтар. Шакхха а баркал оал аз хьона, доктор». Иштта ядьад унахоех цхьанне.

Госпитале дукхаза а партийни организаце секретаралла, къахьегамхой депутатий Ленински райсовета депутаталла хийрваьй Ольга Борисовна. Уж декхараш сийленца кхоачашдеш хьаенай из.

ДIадахача шера госпитала начальника заместителалла хьожайир Рогальская Ольга Борисовна. ГIулакха тIа ше иштта лаккъаро цун оамалаш кувцанаар. Хьалхарго санна хIанз а я из IимерзаI, безаме, эшшача оарцагIъала кийча, массанена а цхьатарга дикадар хилар ловш. Вахарера ший моттиг иштта кораяьй Ленински комсомоле кхелхача.

С. ВОРОНИН.

Шоана, цIен-ноаной

НЕРДА СОМАШИ НОАРТОЛАШИ ЦА ТАЛХИЙТАШ КВАРТИРЕ ЛОАТТАЯР

Нагахьа санна городерча квартире нерда сомаши баьцалзараши на талхийташ дукхагIча хана лоаттае безам шун бале, уж 1 килограммагара 3 килограммага кхаччалца хIама чуйодача полиэтиленови тIормигга чу йохка. Ца талхаш дукхагIа ха йоаккхаш ба шувнаш уха гуйрапара Iажаш, сира анис, славинка, шафран яха Iажий тайпаш. Иштттача тIормигашка Iажаш бохка беза уж хьабаьха 10 — 12 ди даьлча. Iажаш чубоаккха тIормигаш чIоагIа дIакъовла. Иштта дIоаттабаь Iажаш дукхача хана ца талхаш, чам болаш, корка бус, атта бокна а лац, вар а болаш. Иштта лоралe, нерда балдалараши а. ХIаьта полиэтиленови тIормигашка бехха Iажаши, баьцаддараши кхы а дукхагIча хана на талхаш латтаргда уж холодильника чу доаттадейя.

ГОРЧИЦАС ВАР ТАССИЙТАЦ

БерзIана ехкача нарсашта вар ца тассийтара дика да горчица. Нагахьа санна берзIа тIа кIеззига горчица дей — хьоарце, вар тоссаргьяц.

УКХ ШЕРА ХЬАЛЪЯЬЙ

Моске Вердалийн проспекте гIаьдлошъераша хьалъаь хьеккай керда здани—«Электроника» яхи институт.

Института лекхар — электроника дельъера а электронни приборий хьаьчарча опыташ а бола научно-технически информаци дIаьртIехьйоаххкыга.

СУРТА ТIА: «Электроника» яха института здани.

Н. Грачев сурт. ТАСС фотохроника.

МИЧАХЬА ЙОАККХАРГЬЯ БИЙСА?

Укх денош Нохай - Юрта гIулакха вахача бийса яккха езаш нийсаелар со. Грознера араьнна автобус бийсанна мара дIадахачалзаь Ножай-Юрта. Автобус чура арадаьнча, цайх эттара хьалхагIа кхийттачунга хаьттар аз «Мичад укхаза колхозхочун цIа?» Колхозхочун цIа дац Нохай-Юрта хьона бийса яккха моттиг езе гостиница я укхаза», — аьнна, гостиница бода никъ хьийхар сона. ДIакхаьчар со гостинице.

Гостиница йий-хьогI ер? — аьнна шеквайлар со. ХIана аьлча коа нгIаш хьажкIаш яр, ара йоагаш лампаш яцар, лоаша аьнча, из цIа гостиница я аьнна белгалдоацийташ цхьаккха хIама дацар.

Шйлеттор лотаь хьекача вывеска бIаргайра сона. Бакъда, куз тIехьагIа цхьа тхьайх цIилеторг йоагайр аз пу тIа ядар фуд кхетаде ца могаш. ХIаьз мухьагIа са ма лоIаргдий аз. — аьнна хийтта, гостиница ций хьаозайнча, из кхьайла яр. Чукхь лампа йоагаш хилча цаI хила ма везий цу чу, — хийтта, массайттаза хIама техар аз цIарах. Цунах гIулакх хилнзар.

Кхы де хIама доацаш мичча хана а цхьа да хьаьа везаш ма вий укхаза, — аьнна пIиш кIила а йица баьца тIа IохIайра со, кое ний хила езача оагIорахьа дIа а ийра.

Цхьа ха яьлча коа чу а вена, воа ний лехаш сая воалаш санна хийтар сона. ГаргагIа чIагIа а ваха хьелаче цни сая вар коа чувала моттиг лехаш велаш.

Уж хиннабар со санна командировке баьхха вах.

Царна тIехха кхы а аьх сая вера. Дукха ха яьккхий цхьа гостиница заведующа хьейгар хьожаш. Цхьа юкь яьнача цкъалц ахьа кхалсаг ебладагIуар гостиница дIоагIаш. Иштта хIаьа а дарна гIулакха яхой, яьлар цо.

Гостиница чIега баьккар. Укх хайнара сурт вар дукхьалантер. ... ментеш, цхьацанахьара лехе а деха хувиала метташ тIара кисеш, ... саго цхьане мара доаца куьйла хьекка гаташ, уж а сая бIаргашка ... Йоацаш бIеха. Столове хIама яаь тхо чудаьхкача кисеш хейтарар, хIаьта кулгех хьекха гата... кхы тIатохзар. ЛадувгIа нагахьа радио регулятор хьовлайча хIама хилазар; е ладувгIа йиш йоацаш чIоагIа лара из, е хьала мара хьадувиш къамьал кхоаста ца луш йовра йуш оаз. Кхы хIама а ца хинна йитар оаха из а.

Соца гостинице бийса йоаккхаш Веданара командировке вена сая вар. Цунгара хайра сона гостиница укх массеха шера иштта болх беш йоагта. Цо дувцар: Iай бийса яккха йиш йоацаш шийла хул укхаза. Пийк лотаньчул тIехьагIа кIур отт са даккхе йиш йоацаш.

КхоалагIча дийнахь IуйрикIа къамаьл хилар са гостиница заведующенца Арсангериева ТамарайцIа. Гостиница ремонт дIана яц оаш, пийк хIана тоанц, ара лампаш хIана йохкан, шун гостиницера гIулакхаш иштта во хIанад? — аьнна аз хаьттача Тамаре жоп делар:

— Райпо доалахьа я гостиница. Массайттаза дехар даьд аз райпо председателга М. Юнусовга гостиница ремонт йIта аьнна, керда кисеши, кулгаш хьекха гатаIш, гостиница эша кхыйола а хIамаши я аьнна. Бакъда цох хIанзалца хIама хиннадац. «Гостиницах цхьанкха а пайда белац, ахча доацар мара»,—оал сога райпо председателa. Цулухьа цхьанкха сая сагота а йоаш. Бо санна латташ хьона гуш доле цIа да-кхер, — аьнна тIетехар Арсангериевас.

Цу гIулакха укхаза эла Ножай - Юрта района кулгалхоша.

М. ХАМАТХАНОВ.

СПОРТ

РОССЕ ЧЕМПИОНАТ

Российски Федераце велосипедни чемпионат дIайолалу тахан Грозне. Яхьашка даьха лоаргда Россе автономни республикай, областий, краий 25 команда. Цул совгIа хIаране хьалхара моттиг яккхара къовсамаш лоаттадеш 20 совгIа спортсмен а хургва. Веррига а 400 спортсмен хургва яхьашка дакъа лоацаш, царех ахаш спорта мастераш а болаш. Церна юкъе спорт, заслуженни мастераш Г. Сайдхуджини С. Терещенкон Советски Союза велогонщикий сборни команда - капитан хиннав Г. Сайдхуджин.

Нохч-ГIалгIайчен сий лораден хургба спорта мастераш Ю. Бабийлев, Г. Ишков, В. Петров, Г. Бутенко, А. Онегов, Б. Бабехин, В. Можаев, В. Бутенко, Т. Бабехина, Н. Зиброва, С. Ивашова, мастералла кандидаташ В. Абазов, Г. Сверчков, Н. Грищенко, кхйбараш а юкъе бола команда.

ХIаране хьалхара моттиг юкхара яхьашца дIайолалургья чемпионат. 15 километр никъ бергба кхалнаха, маIача наха — 20 километр.

Яхьаш чакхйоалаш Московски автомагистрале групповой гонкаш хургья. КIалнаха 50 километр никъ бергба, хIаьта маIача наха — 100 километр.

Ихе дийнахь дIахьергья Россе чемпионат. Яхьий керттера арбитр Всесоюзни категора судья С. Н. Фролов ва (Тула).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалеи Грознеи кIезиг-дукха моржаш а йолаш, йоачаш а йолаш ха хургья, бийса юкъехкачул тIехьагIа IуйрийнарчаI сахьташкеI республикерча цхьацайолча моттигашка дохк а доалаш. Бийсанна цхьан боарамагIа йоацаш, лаьгIо, кIаьта дийнахь къулба-малхбоалехьара лаьгIо. боарамга кхоачаш мух хьеккаргба. Температура: бийсанна республике гIоала — 4—8, Грозне — 6—8 дийнахь республике гIоала — 16—21, Грозне — 20—22 градус йоакхал хургья.

13—14 октябре доалама хувцам хургбац хаоттаме.

Метеостанци.

Редактора заместитель **А. А. МЯКИЕВ.**

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО

12 октябрь

6.30 — «Нохч-ГIалгIай лаьттаралдархой» (нохчий меттала). 6.45—Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10—«Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 16.30—Ашараш. 16.30 — Къолад (эрсий меттала). 17.00—«Кавказа са тассар» яха радиожурнал (эрсий меттала). 18.00 — Шув хаттарашта жоп лу оаха (гIалгIай меттала). 18.10 — «Максим Горьки гIалгIай литературе» яха литературни беседа (гIалгIай меттала). 18.30 — Грозненски Iилма - тохкама института болхлой заявках доле концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 октябрь

15.00 — «Простая вещь» яха телевизиони фильм. 16.05 — Концерт. 16.45 — «Анна Каренина» яха художественни фильм (шоллагIа серь). 17.55 — Музыкальни перерыв. 18.00—Футболах СССР-е хьалхара моттиг яккха, «Динамо» (Киев) — «Спартак». Киевера передача. Перерывах телевизиони передачаш. 19.45 — «Старт» яха телевизиони-спортивни журнал. 20.25 — Шоана, бераш! 20.45 — «Хь». Информационни программа. 21.15 — «Е иллеш хьа да, комсомол!» 21.30 — Центральни телевиденера передача. 23.00 — «Голубой экран» яхача оркестра концерт. Интервидени.

13 ОКТЯБРЬ

РАДИО

7.10—«Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Москва. 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.30 — «Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачий программа. 15.20 — «ТIарка галгIеш» яха литературни передача (нохчий меттала). 15.40 — Ашараш. 16.00 — Москва. 16.20 — «Ленига дIахьийта письмо» яха Гайсултанов Умара дувцар (эрсий меттала). 17.00 — «Къонахь» (гIалгIай меттала). 17.30 — РадиоладувгIархой заявках доле концерт. 17.50 — Юрта бахама болхлой Еррусоюзни ди. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 ОКТЯБРЬ

КIИРАНДИ

12.00 — Кинохроника (нохчий меттала доакх). 12.20 — Советски Эскарей Флотей бIухошта. «Эттара малхбузера гарнизон». Калининградера передача. 13.20 — Дешархошта. «ХьоашагIа тоха бокхо из». Концерт. Берлинера передача. Интервидени. 14.00 — Къона ленинец. 14.30—Английски матта урок юха кердаяккхар. 14.35 — Къунабарашта. «Дошо туйре» (гIалгIай меттала доакх). 15.00 — Ах бIаь шера тIьрахьаш. «1952-гIа шу». 15.45 — Литературен кино. 16.45 — «Советски Союза Эскаре гIулакх деш ва со» яха документальни фильм. 17.45 — Юрта бахама болхлой ДИ. 19.45 — Шоана, бераш! 20.05 — Концерт. 20.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 21.20 — «Площихера кхо мих» яха художественни фильм. 22.40 — Передачий программа. 22.45 — Киноочерк. 23.00 — Центральни телевиденера передача.

ХIама ха ловрашта

СТЕНОГРАФИ ХЬАЯЛАР

Дукхаьнашта хет стенографи XX-ча бIаьшера хьекиннай, аьнна. Цкьабакьда, лоацаь а саго деш дола къамаьл санна чехка а яздарг говзал тьакиннай 2000 шу совгIа хьалхагIа.

Эггара хьалхе стенографи йолланнай Греце, Александрийски оалаш хиннача школе, цхьабакьде, эггара дукхагIа вьржа стенографи вай эра йолалe бIаь шу хьалха Риме, гIоравьнна хиннача римски оратора Цицерона хана.

Цицерона дагадоелаш хиннад ше деш дола дукха къамьлаш дизза а шоаш ме дерра а тIехьа тIехьаргIана хьаьькхашка «Ноэтр». Цо даиман шийца лелаваь стенограф Тирон. Из волцаш цIаккха, кхы ... дешIаш ... це. Кхьайол ... шийн ... яздеш дола кхьахетеш а стенограммашца яздаьд Цицерона.

Вай эра йолаяннача хьалзарча бIаь шерашка стенографи йицъялийтай, юкъерча бIаьшерашка даго а ехe, юха а юкъейоалаьй из «Тирона знакаш» аьнна цIи а йолаш.

ХЬАЛХАША ШОАЙ ЙОАЦА КIОРИГАШ ТIАЭЦАР

...нарба журнала тIа ... шоай йоаца кIоригаш тIаьнна хьалхекера массеха моттигах. Берлине цкьа коа тIарча ... кхета кIорч ... ... фуь. Дикана тIа Iодиллар цо из. Цу хана кIориг фуа чура ... арааьа гIерташ яр. ТIаккха кIорига эттагIа хургIолаш, лоре ... фуь ... ... мотт ... доладелар из. Цун тIехьагIа ... меттацо новкъостал дир ... фуь чура араваь. КIориг арайнначул тIехьагIа, из маьлие йийллар цо, йокъалургIолаш. Цун тIехьагIа денз кIорига нана хилар дIаделл. Цунна дукхаезар кIориг, чIоагIа хьаьвар дунга. ХIаьта ... ... тIорча ... ... из ... доравш дуьйлара а ...

... ... фуьн кIоригаш ... Цо кIоригаш санна кхоабар цо уж, цицколгийн даькийн дулх а дуйдаш. ... кхьахеш лаар кIоригаш а. Цул совгIа, цар сьрзеца шоай тайпара позварш дора, из дIа-... ... ... Цкьабаьнда ... а ... лоевзараш.

* * *

Мистера ... ... Цо хьамнийр ... ... кхоче оалзазерах нана йоацаш йисе йиь кIориг. КIоригаш тьамацца нана Iомаенача хана, кIост-кIост ... ... бийцаш. ТIаккха царех ... ... хулар ... дуно).

... зоолога кийнна хьал ... ... цунах ... кIориг. Зоолога тьалме улача москала кIаьалхай ух, цо раьза ... ... дIа а ... ... хьаьмига кIоригаш дIаелалуш цо хилараш. чIоагIа эгIаьлалхай москала. ... ... гош сакьерда ... ... дугьа. Цкьабаьнда, цар ... деш хинедац шоаш шеталар ... ТIаккха тьалме а йоний, йоалаьеш кинай москало кIоригаш, бедараш цIенъеш санна, цар чаш а нийсдаш, ше кхече кIорига ... ... тIарча стамешерча баражъаьшта ... ... а ...

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

12 октябрь.

В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьат даьлча денз 20 сахьати 30 минути яллаша химический культура Шен духовой оркестра концерт. Цул тIехьагIа 21 сахьат даллалца музыкальни антракт. 21 сахьат даьлча денз 22 сахьат даллалца документальни кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIара салоIеи культуран парк

18 сахьат даьлча Зелени театре Нохч-ГIалгIай Республика писательша творчески вIашагIкхетар. Наьсарел района художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьат даьлча кинолекторе «Комсомольски къонахь» яха ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьь кинофестиваль. 11 сахьат а 17 сахьат а даьлча массови площадке — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура ЦIа

12 сахьат даьлча И. С. Тургенев ваьча дийнахь денз 150 шу дизара хетаьь литературни обзор.

Просвещение болхлой цIа

14 сахьат даьлча Комсомолах долча литература обзори беседаши.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа

16 сахьат даьлча «Комсомола 50 шу» яха кинофестиваль. Сайлахь-бокхача Даьй-мехка тIема доакъошхошцара вIашагIкхетар. «Комсомольск» яха кинофильм хьокхаргда. 18 сахьат даьлча «Йиш ма е цар цIераш» яха книжни витрина юкъера беседа.

А. М. Горьке цIерагIара клуб

12 сахьат даьлча «Комсомолхьа новкъагIоле вошa» яха беранта лаьргIа диалекторий. 16 сахьат даьлча «Шера ба хаь, ер хьамсара ... яха кинофестиваль.

...-на участка клуб

18 сахьат даьлча В. И. Ленинах дола документальни кинофильмаш хьокхаргда.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

11 сахьат даьлча сая йоалзарен язарен торжественни ди. 20 сахьат даьлча гуйрийнара бал: концерт, ловзараш, халхараш, лотерея. Шин эстрадни оркестр локх. 12 сахьат даьлча салоIача зале Дворена ИЗОстуде дешархой оргазени выставка хьаелл. 19 сахьат даьлча Зелени театре ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьь тематически кинофильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

18 сахьат даьлча дешара зале «Дунен политически карта юкъе» яха консультаци. 20 сахьат даьлча вIаьмигача зале кагирхой салоIа сайре.

13 октябрь.

В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьат даьлча денз 21 сахьат даллалца музыкальни концерт. Цул тIехьагIа 22 сахьат даллалца хронико-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIара салоIеи культуран парк

17 сахьат даьлча Зелени театре № 15 йолча берий музыкальни школа концерт. 18 сахьат даьлча дунен халкъашта юкъерча хьалах лекци. Офицерий цIен художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьат даьлча кинолекторе «Ленина гIулакхашта тешаме да» яха В. И. Ленина бIаь шу дизара хетаьь кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа

17 сахьат даьлча Деловая яхача улица тIа «Красный молот» завода общежите бахача кагирхой салоIа сайре.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа

10 сахьат даьлча ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьь «Комсомольцаш турпалаш» яха утренник. 14 сахьат даьлча «Школа долча новкъостала» яхача кинотеатре «На» яха кинофильм хьокхаргда.

А. М. Горьке цIерагIара клуб

13 сахьати 30 минути яьлча Старопромысловски района мехкаьтта промышленноста ветеранашца вIашагIкхетар. 17 сахьат даьлча «Комсомольцаш — сатени боаца дехаш» яхача темах кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

9 сахьат даьлча кинозале Сайлахь-бокхача Даьй-мехка тIема доакъошхошцара пионерийи школьникийн вIашагIкхетар. 9 сахьати 30 минути яьлча ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьь «Эскара тIа — бIаьшерене къобал» яха кинофестиваль. «Зов» яха кинофильм хьокхаргда. 11 сахьат даьлча «Тревожная молодость» яха кинофильм хьокхаргда. 17 сахьат даьлча «На голубой огонек» яха сайре. 12 сахьат даьлча бокхача зале ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьь «Комсомолций дикача гIулакхий романтика» яха кинофестиваль. 20 сахьат даьлча ВЛКСМ 50 шу дизара хетаьь самодеятельни искусства фестиваль хургья йоккхача зале. Балетеи операи музыкаи концерт. (Балетеи студен хьаькъа операи театран выступлени). 19 сахьати 30 минути яьлча Дворена шерте В. И. Ленина бIаь шу дизара хетадаь тематически кинофильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

18 сахьат даьлча дешара зале «Машинаькъа транспорте — керда техника» яхача темах лекци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-39-11; бахьтехкаьца секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бахамен письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ05253. Заказ № 4202.